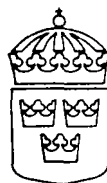

Jordbruksutskottets betänkande

1986/87:26

om prisreglerande åtgärder på jordbrukets område,
m. m. (prop. 1986/87:146)

JoU
1986/87:26

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande regeringens förslag om reglering av priserna på jordbruksprodukter, m. m. och om förlängning av lagstiftningen om investeringsförbud inom animalieproduktionen till den 30 juni 1988. Propositionen innefattar vidare förslag om ett åtgärdsprogram för jordbruket i norra Sverige. För genomförande av åtgärdsprogrammet föreslås ett särskilt anslag om 100 milj. kr. för en treårsperiod. Förslagen tillstyrks av utskottet.

Utskottet tillstyrker vidare vad i propositionen förordats om att lantbrukarnas riksförbund (LRF) skall vara huvudman för ett nytt skördeskadestydd.

Propositionens förslag om medelsanvisning till lantbruksstyrelsen och lantbruksnämnderna innebär bl. a. att dessa myndigheter ingår i en försöksverksamhet med s. k. ramanslag. Propositionen tillstyrks även i denna del. Utskottet gör i detta sammanhang vissa uttalanden om lantbruksstyrelsens genbanksverksamhet och finansieringen av denna verksamhet.

Till betänkandet fogas 16 reservationer och ett särskilt yttrande.

Propositionen

I proposition 1986/87:146 har regeringen, jordbruksdepartementet, föreslagit riksdagen att

dels anta inom jordbruksdepartementet upprättat förslag till

1. lag om dels fortsatt giltighet av lagen (1983:147) om förbud under viss tid mot nybyggnad av djurstallar för nötkreatur, svin och fjäderfä, dels ändring i samma lag.

dels att

2. godkänna vad i propositionen förordats i fråga om produktionsanpassning på vegetabilieområdet (avsnitt 2.2.2),

3. godkänna vad i propositionen förordats i fråga om prisregleringen på jordbruksprodukter utom sockerbetor och socker under regleringsåret 1987/88 (avsnitt 2.3),

4. godkänna vad i propositionen förordats i fråga om användningen av avgiftsmedel, som inflyter under regleringsåret 1987/88 (avsnitt 2.4),

5. godkänna vad i propositionen förordats i fråga om prisregleringen på sockerbetor och socker under regleringsåret 1987/88 (avsnitt 2.5).

6. godkänna vad i propositionen förordats i fråga om ett åtgärdsprogram för jordbruket i norra Sverige (avsnitt 2.6),

7. godkänna vad i propositionen förordats i fråga om huvudmannaskapet för det framtida skörde-skadeskyddet (avsnitt 2.7),

8. att riksdagen till Lantbruksstyrelsen för budgetåret 1987/88 anvisar ett ramanslag av 48 006 000 kr.,

9. att riksdagen till Lantbruksnämnderna för budgetåret 1987/88 anvisar ett ramanslag av 229 840 000 kr.,

10. att riksdagen till Särskilda åtgärder för jordbruket i norra Sverige för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 100 000 000 kr.,

11. att riksdagen bemyndigar regeringen att ikläda sig de förpliktelser som följer av en förlängning av avtalet angående stöd till forskning rörande alternativa metoder till djurförsök i enlighet med vad som förordats i propositionen,

12. att riksdagen till Bidrag till djurskyddsfrämjande åtgärder för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 2 736 000 kr.

I propositionen läggs fram förslag om prisregleringen på jordbruksprodukter för tiden den 1 juli 1987—den 30 juni 1988. Vidare lämnas förslag till prisregleringen på sockerbetor och socker för samma period.

Förslag lämnas till ett åtgärdsprogram för jordbruket i norra Sverige. Sammanlagt föreslås 100 milj. kr. anvisas till detta särskilda program.

I propositionen behandlas även riktlinjerna för det fortsatta skörde-skadeskyddet samt vissa anslagsfrågor.

Lagförslaget är av följande lydelse:

Förslag till

Lag om dels fortsatt giltighet av lagen (1983: 147) om förbud under viss tid mot nybyggnad av djurstallar för nötkreatur, svin och fjäderfä, dels ändring i samma lag

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1983: 147) om förbud under viss tid mot nybyggnad av djurstallar för nötkreatur, svin och fjäderfä,

dels att lagen, som gäller till utgången av juni 1987¹, skall fortsätta att gälla till utgången av juni 1988,

dels att rubriken till lagen samt 1 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Lag om förbud under viss tid mot nybyggnad av djurstallar för nötkreatur, svin och fjäderfä.

Föreslagen lydelse

Lag om förbud under viss tid mot nybyggnad av djurstallar för nötkreatur och svin.

1 §²

För att motverka överskott inom jordbrukets animalieproduktion är nybyggnad av djurstallar för nötkreatur, svin och fjäderfä förbjuden intill utgången av juni månad 1987.

För att motverka överskott inom jordbrukets animalieproduktion är nybyggnad av djurstallar för nötkreatur och svin förbjuden intill utgången av juni 1988.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1987.

¹ Lagens giltighetstid senast förlängd 1986: 390.

² Senaste lydelse 1986: 390.

Motioner väckta med anledning av propositionen

Motion 1986/87:Jo165 av Ingvar Karlsson i Bengtsfors och Jan Hyttring (båda c), vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet att Dalsland skall omfattas av åtgärdsprogrammet för jordbruk i norra Sverige,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av pälsdjurskonsulent.

Motion 1986/87:Jo166 av Hans Dau (m), vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att alla beslutsnivåer inom statlig och kommunal förvaltning måste samverka för att uppnå åtgärdsprogrammets mål.

2. att riksdagen beslutar att stöd till särskilt skuldtungda jordbruksföretag ej får tas av i propositionen anvisade medel.

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en större del av de medel som anvisas i propositionen får användas till forskning och utbildning än vad som framgår av föredragandens uppskattning.

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att medlen för forskning i första hand används vid Röbbäcksdalen,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Röbbäcksdalen får ombildas till en självständig institution inom SLU.

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att utbildningen i företagsekonomi prioriteras i enlighet med vad som anförts i motionen,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att domänverkskog tillsammans med statens övriga markinnehav används i enlighet med vad som i motionen anförts för att skapa stabila kombinationsföretag,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att åtgärder som motverkar att enskilt ägd skogsmark överförs till andra ägarkategorier vidtas.

Motion 1986/87:Jo167 av Nils-Olof Gustafsson (s), vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående jordbruket i Jämtlands län.

Motion 1986/87:Jo168 av Arne Andersson i Ljung m. fl. (m), vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att inte medge förlängning av lagen (1983:147) om förbud under viss tid mot nybyggnad av djurstallar för nötkreatur, svin och fjäderfä,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om arealanpassad animalieproduktion,

3. att riksdagen avslår regeringens begäran att inom ramen för de medel som står till förfogande för jordbruksprisregleringen fatta beslut om produktionsanpassningsåtgärder inom vegetabilieproduktionen,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om problemanalys och åtgärdsprogram för jordbruket i norra Sverige.

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att anvisade medel skall användas för offensiva insatser för Norrlandsjordbruken.

Motion 1986/87:Jo169 av Ingvar Eriksson (m), vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts.

Motion 1986/87:Jo170 av Margit Gennser (m), vari yrkas att riksdagen avslår propositionen i vad avser förslag om en ändrad skörde-skadskyddsadministration så att konkurrensbegränsningarna inom jordbrukssektorn inte utsträcks till ytterligare nya områden.

Motion 1986/87:Jo171 av Lars Ernestam m. fl. (fp), vari yrkas

1. att riksdagen upphäver lagen (1983:147) om förbud under viss tid mot nybyggnad av djurstallar,

2. att riksdagen anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 20 milj. kr. minskat anslag till lantbruksnämnderna på 209 840 000 kr.,

3. att riksdagen anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 3 milj. kr. minskat anslag till lantbruksstyrelsen på 45 006 000 kr.,

4. att riksdagen hos regeringen begär en undersökning om möjligheterna att avgiftsfinansiera hela eller delar av SMAK:s verksamhet.

Motion 1986/87:Jo172 av Ulla Orring m. fl. (fp), vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär en utredning med uppdrag att lämna förslag om ett sammanhållet åtgärdsprogram för jordbruket i Norrland.

2. att riksdagen beslutar att räkna upp anslaget för prisstöd till jordbrukarna i norra Sverige med 2 % budgetåret 1987/88.

Motion 1986/87:Jo173 av Stina Eliasson (c), vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära ett åtgärdsprogram enligt vad i motionen anförts,

2. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om medel till särskilt skuldtungda företag enligt vad i motionen anförts,

3. att riksdagen beslutar fastställa bidragsprocenten för anläggande av huvudavlopp i samband med dikning till 75 % av hela området,

4. att riksdagen beslutar godkänna vad som i motionen anförts angående möjligheter för lantbrukare att förvärva skogsmark,

5. att riksdagen beslutar att fastställa anslagen till investeringsverksamhet och utvecklingsprojekt till 50 milj. kr. år 1, 100 milj. kr. år 2 och 100 milj. kr. år 3,

6. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära en översyn av småföretagares skatte- och avgiftsförhållanden med avsikt att underlätta och stimulera att starta egen verksamhet.

Motion 1986/87:Jo174 av Jan Jennehag m. fl. (vpk), vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag om stöd till särskilt skuldtungda jordbruksföretag,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att av regeringen föreslagna 4 000 000 kr. för forsknings- och försöksverksamhet får användas under det första budgetåret, samt att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om medel för nästkommande år.

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om medelsbehov och genomförande, dvs. att de av regeringen föreslagna 100 000 000 kr. används under budgetåret 1987/88 och att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om medel för budgetåret 1988/89.

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om räntestöd och startbidrag vid nyetablering.

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om främjande av lokal produktion.

Motion 1986/87:Jo175 av Jan Jennehag (vpk), vari yrkas att riksdagen beslutar att lagen (1983:147) om förbud under viss tid mot nybyggnad av djurstallar för nötkreatur, svin och fjäderfä skall fortsätta att gälla till utgången av juni 1988.

Motion 1986/87:Jo176 av Bertil Jonasson m. fl. (c, m, fp, vpk), vari yrkas att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om stöd till jordbruket i Värmlands län.

Motion 1986/87:Jo177 av Martin Olsson och Görel Thurdin (båda c), vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag till ett utvidgat åtgärdsprogram för jordbruket i norra Sverige.

2. att riksdagen beslutar att till Särskilda åtgärder för jordbruket i norra Sverige anvisar ett reservationsanslag av 100 000 000 kr. avsett för åtgärder främst under budgetåret 1987/88.

3. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag till ett grundkalkningsprogram för bl. a. Västernorrlands län.

Motion 1986/87:Jo178 av Karl Erik Olsson m. fl. (c), vari yrkas

1. att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om förhandlingsunderlaget i kommande prisregleringsöverskommelser.

2. att riksdagen beslutar att självförsörjningsgraden för socker och sockerprodukter skall vara oförändrat 95 % av totalbehovet.

3. att riksdagen beslutar uttala att samhället och jordbruksnäringen har ett delat ansvar för utvecklingen av jordbruksnäringen i framtiden.

4. att riksdagen beslutar att begära förslag till insatser så som motion 1986/87:Jo797 av Olof Johansson m. fl. (c) anger.

5. att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om samhällets kostnadsansvar för lantbruksstatistik samt delkostnadsansvar för djurens hälso- och sjukvård.

6. att riksdagen beslutar att avslå propositionens förslag till ändring av lagen (1983:147) om förbud under viss tid mot nybyggnad av djurstallar för nötkreatur, svin och fjäderfä.

7. att riksdagen beslutar att godkänna vad i propositionen 1986/87:146 föreslås om åtgärder för jordbruket i norra Sverige som ett delprogram.

8. att riksdagen beslutar att till Särskilda åtgärder för jordbruket i norra Sverige för enbart budgetåret 1987/88 anvisa ett anslag om 100 000 000 kr..

9. att riksdagen beslutar att av regeringen begära kompletterande förslag till ett åtgärdsprogram, samt beräkning av tillkommande medelsbehov, för jordbruket i norra Sverige så som jordbruksutskottets betänkande (JoU 1985/86:24) och riksdagens beslut i anledning därav (rskr. 344) anger.

10. att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om en långsiktig planering av forsknings- och utvecklingsarbetet för jordbruket inom stödområdet.

11. att riksdagen beslutar att av regeringen begära förslag avseende försäljning av domänverkets skogsinnehav för att stimulera uppbyggnad av kombinationsföretag inom stödområdet.

12. att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts dels om finansieringen av starta-egget-bidrag, dels om möjligheterna att erhålla sådant bidrag vid generationsskiftet och nyföretagande.

13. att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om positiv särbehandling av lokal produktion av livsmedel.

Motioner väckta under allmänna motionstiden 1987

Motion 1986/87:Jo201 av Bo Lundgren m. fl. (m), vari yrkas att riksdagen beslutar att självförsörjningsgraden beträffande socker skall vara minst 95 %.

Motion 1986/87:Jo209 av Olle Östrand m. fl. (s), vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att investeringsstoppet inom animalieproduktionen skall upphävas i Norrland,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att stödet till investeringar för fläskproduktionen i Norrland får öka när särskilda skäl föreligger.

Motion 1986/87:Jo210 av Lars Ernestam och Börje Stensson (båda fp), vari yrkas att riksdagen under anslaget B 1 Lantbruksstyrelsen beviljar ett anslag på 200 000 kr. för att möjliggöra för genbanksnämnden att fullgöra arbetsuppgifter överensstämmande med motsvarande insatser i de övriga nordiska länderna.

Motion 1986/87:Jo212 av Arne Kjörnsberg och Lahja Exner (båda s), vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stöd till s. k. alternativodling.

Motion 1986/87:Jo216 av Jan Jennehag (vpk), vari yrkas att riksdagen beslutar uppta ett tilläggsanslag till lantbruksstyrelsen för genbanksarbete på husdjursområdet om 200 000 kr.

Motion 1986/87:Jo217 av Karin Israelsson och Britta Hammarbacken (båda c), vari yrkas att riksdagen beslutar att införa förmalningsavgift även för maltkorn.

Motion 1986/87:Jo229 av Börje Hörnlund (c), vari yrkas att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vikten av att upprätthålla

jordbruksproduktionen och därmed en jordbrukspolitik för norra Sverige som syftar till att minst bibehålla 1984 års produktionsnivå.

JoU 1986/87:26

Motion 1986/87:Jo230 av Börje Hörnlund (c), vari yrkas att riksdagen beslutar att föra jordbruk belägna inom Bjurholms och Vindelns kommuner till högre Norrlandsstödklass.

Motion 1986/87:Jo233 av Pär Granstedt och Birgitta Hambræus. (båda c), vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om vikten av statligt stöd till den rådgivnings- och utbildningsverksamhet som bedrivs av alternativodlarnas organisationer.

Motion 1986/87:Jo235 av Sven Eric Lorentzon (m), vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att rådgivningen till lantbruket snarast blir föremål för översyn.

Motion 1986/87:Jo236 av Ingvar Eriksson m. fl. (m), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkande 4), att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att investeringsstoppet inom animalieproduktionen ersätts med krav på att planerad nyproduktion miljömässigt kan bäras på resp. fastighetsareal.

Motion 1986/87:Jo241 av Alf Svensson (c), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkande 2) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om jordbruksforskningen och lantbruksrådgivningen.

Motion 1986/87:Jo244 av Berit Oscarsson m. fl. (s); vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att Bergslagen beaktas i det åtgärdsprogram för Norrlandsjordbruket som är under utarbetande inom regeringskansliet.

Motion 1986/87:Jo245 av Erik Holmkvist (m), vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag om hur det norrbottniska jordbruket bl. a. genom avlyft av vissa regleringsavgifter ges ett bättre ekonomiskt utbyte i sin verksamhet,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i övrigt i motionen anförts om situationen i det norrbottniska jordbruket.

Motion 1986/87:Jo256 av Arne Svensson och Ingrid Hemmingsson (båda m), vari yrkas att riksdagen beslutar om ett tilläggsanslag på 50 000 kr. under nionde huvudtiteln B 1 att ställas till lantbruksstyrelsens förfogande att användas till inrättande av en genbank för husdjur.

Motion 1986/87:Jo257 av Bengt Westerberg m. fl. (fp), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkandena 3–5),

3. att riksdagen upphäver lagen om tillfälligt förbud mot nybyggnad av djurstallar,

4. att riksdagen anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 3 milj. kr. minskat anslag till lantbruksstyrelsen på 36 678 000 kr.,

5. att riksdagen anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 20 milj. kr. minskat anslag till lantbruksnämnderna på 200 279 000 kr.,

Motion 1986/87:Jo260 av Lars Svensson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att

kostnadsövertvåring mellan smör och K-mjök minskas och att mjölksubventionen flyttas över till K-mjök.

JoU 1986/87:26

Motion 1986/87:Jo261 av Bertil Jonasson och Jan Hyttring (båda c), vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna nödvändigheten av att Värmland får behålla kvottilldelningen för mjökproduktionen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att exportfinansieringsavdraget skall vara 10 öre/kg mjök för hela Värmland,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen föreslås för försök med alternativ odling i Värmland.

Motion 1986/87:Jo262 av Ture Ångqvist (s), vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder för att trygga ett aktivt jordbruk i Norrlands inland.

Motion 1986/87:Jo263 av Bertil Jonasson och Jan Hyttring (båda c), vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om de skillnader som finns i prisstödet till jordbruket i norra Sverige och kompensera Värmland med hänsyn härtill.

2. att riksdagen beslutar att arealbidrag för odling av potatis utgår till Värmland av samma storleksordning som utgår till Västerbottens, Jämtlands, Västernorrlands och Gävleborgs län.

Motion 1986/87:Jo274 av Martin Olsson och Görel Thurdin (båda c), vari yrkas (yrkande 1) med hänvisning till vad som anförts i motion 1986/87:A491 att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder för jordbruket i bl. a. Västernorrlands län.

Motion 1986/87:Jo275 av Göthe Knutson m. fl. (m, fp), vari yrkas (yrkande 1) med hänvisning till vad som anförts i motion 1986/87:A492 att riksdagen hos regeringen begär förslag om utvidgning av Norrlandsstödet att omfatta en större del av Värmlands län.

Motion 1986/87:Jo803 av Bengt Westerberg m. fl. (fp), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkande 34), att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bevarande av de genetiska resurserna.

Motion 1986/87:Jo837 av Karl Erik Olsson m. fl. (c), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkande 2), att riksdagen hos regeringen begär en strategi för bevarande av genetiska resurser i enlighet med motionen.

Motioner väckta under allmänna motionstiden 1986

Motion 1985/86:A477 av Nils G. Åsling (c), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkande 12) att riksdagen hos regeringen begär att prisstödet till det norrländska lantbruket omgående uppräknas till en nivå så att det reella värdet återställs för alla produktslag.

Motion 1985/86:A487 av Jan Hyttring och Bertil Jonasson (båda c), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkande 4) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om de skillnader som finns i prisstödet mellan Norrlandslänen och Värmlands mellanbygder.

Regleringen av priserna på jordbruksprodukter, m. m.

Allmänna utgångspunkter

Jordbruksministern anför inledningsvis att livsmedelsposten utgör en femtedel av den totala privata konsumtionen av varor och tjänster. Av de totala livsmedelsutgifterna avser över hälften produkter som huvudsakligen kan hänföras till den svenska jordbruksproduktionen. Maten intar också en viktig plats i vardagen. Hur vi framställer vår mat, vad den har för kvalitet och vad den kostar är centrala frågor för konsumenterna.

Riksdagen fastställde år 1985 riktlinjer för en samlad livsmedelspolitik (prop. 1984/85:166, JoU 33, rskr. 393). Beslutet innebar en klar kursomläggning jämfört med 1977 års politik. Livsmedlens kvalitet och hänsynen till djur och miljö står i förgrunden på ett helt annat sätt än tidigare. Huvudmålet för livsmedelspolitiken skall enligt riksdagsbeslutet vara att trygga vår livsmedelsförsörjning såväl i fred som under avspärning och krig. Under detta huvudmål finns två likställda delmål, nämligen konsumentmålet och inkomstmålet.

Därutöver finns ett miljö- och resursmål som innebär att jordbruket och livsmedelsproduktionen måste ta hänsyn till kravet på en god miljö och till behovet av en långsiktig och planerad hushållning med våra naturresurser.

Det ekonomiska stödet till det svenska jordbruket skall liksom tidigare lämnas som ett prisstöd i huvudsak genom ett gränsskydd som vid behov kompletteras med marknadsreglerande åtgärder.

Jordbruksproduktionen i norra Sverige får med hänsyn till dess regionalpolitiska betydelse ett särskilt prisstöd. Stödet skall syfta till att kompensera jordbruket i norra Sverige för att dess produktionskostnader är högre än motsvarande kostnader i mellersta Sverige.

Riksdagsbeslutet innebär i fråga om prisregleringen på jordbruksprodukter att kompensation till jordbruket och viss livsmedelsindustri för ökade kostnader samt jordbrukarnas inkomstfölsamhet skall bestämmas efter obundna överläggningar. Det är enligt riksdagsbeslutet angeläget att prisregleringen för jordbruksprodukter utformas så att den blir ett stöd för strävandena att sänka produktionskostnaderna och anpassa produktionens inriktning till marknadens efterfrågan. Prisregleringen skall fortlöpande ses över i syfte att förenkla och begränsa den så långt som möjligt.

Konsumentpriserna på jordbruksprisreglerade livsmedel steg med 5,3 % under 1986 vilket skall jämföras med 1985 års prisökning på 8,1 %. Prisregleringspriserna har ökat med ca 6 % år 1985 och 5 % år 1986. Avräkningspriserna ökade med 5 % år 1985 och 4,3 % år 1986.

Överskotten av animalieprodukter minskar på grund av att de marknadsreglerande åtgärder som regeringen medverkat till börjar få effekt. Beträffande spannmålsöverskottet är läget fortfarande besvärande. Världsmarknaden för spannmål karaktäriseras av dumpade priser till följd av stora överskott inom EG och USA. Detta har medfört mycket stora kostnader för den svenska spannmålexporten. Överskottsproduktionen av spannmål är

olösam såväl för jordbruket som från samhällsekonomisk synpunkt. Stora svårigheter föreligger att inom ramen för vårt nuvarande prisregleringssystem klara de problem som spannmålsöverskottet medför.

Mot den bakgrunden har jordbruksministern inbjudit LRF till överläggningar om vissa jordbrukspolitiska frågor. Dessa överläggningar skall ses som ett led i arbetet med att anpassa produktionen till konsumenternas efterfrågan, införa fler marknadssignaler i prisregleringen samt åstadkomma ett mer miljövänligt jordbruk.

En särskild expertgrupp har tillsatts med uppgift att lämna förslag till åtgärder för att minska intensiteten i jordbruksproduktionen. I avvaktan på expertgruppens förslag har regeringen beslutat förbjuda användningen av s. k. stråförlängningsmedel vid odling av stråsåd. Förbudet trädde i kraft den 1 maj 1987 och gäller fram till årsskiftet.

Åtgärder för produktionsanpassning

Animalier

En rad åtgärder har de senaste åren vidtagits för att anpassa produktionen av jordbruksprodukter till den inhemska efterfrågan.

Ett tillfälligt investeringsförbud gäller sedan våren 1983 enligt beslut av riksdagen. Beslutet innebär ett temporärt förbud mot ny-, om- eller tillbyggnad av djurstallar för nötkreatur, svin eller fjäderfä. Lagens giltighetstid har förlängts ett år i sänder och gäller fram t. o. m. den 30 juni 1987.

Avvecklingsersättning kan utgå till mjölkproducenter, specialiserade nötköttsproducenter och smågrisproducenter.

Avvecklingsersättning för mjölkproducenter utgår till producenter i åldern 60 till 65 år för att dessa skall upphöra med mjölkproduktionen. Enligt gällande beslut får nya producenter ansluta sig till systemet t. o. m. kalenderåret 1988. I fråga om specialiserade nötköttsproducenter utgår avvecklingsersättning till den som producerat minst motsvarande 20 ungnöt per år från inköpta kalvar. Produktionen skulle vara helt avvecklad den 31 december 1986. Avvecklingsersättning som utgår till smågrisproducenter betalas ut i tre år till producenter födda 1921 eller tidigare. Produktionen skulle upphöra under år 1986.

Under tiden den 1 juli 1985–den 30 juni 1988 pågår försöksverksamhet med tvåprissystem för mjölk. Systemet är frivilligt och innebär i princip att mjölkproducenten erhåller hemmamarknadspris för den andel av produktionen som kan avsättas på den svenska marknaden. För eventuell överskjutande kvantitet erhålls världsmarknadspris. Innan beslut om eventuell förlängning fattas skall försöksverksamheten utvärderas.

I propositionen föreslås att förbudet mot nybyggnad av djurstallar förlängs med ett år vad avser stallar för nötkreatur och svin. Det kan enligt jordbruksministrarnas bedömning, även om marknadssituationen för mjölk- och nötköttsproduktionen förbättrats, finnas anledning att behålla förbudet under en övergångstid. En förlängning av förbudet är även motiverad mot bakgrund av att regeringen senare under år 1987 avser lägga fram förslag till riksdagen om en ny djurskyddslag, som kan komma att få konsekvenser för nybyggnaden av djurstallar.

Vad gäller äggproduktionen är naturligtvis djurskyddsaspekten lika angelägen, men jordbruksministern delar jordbruksnämndens och lantbruksstyrelsens bedömning att vid nuvarande överskottskapacitet är motiven för en förlängning av förbudet mot nybyggnad svagare än för nötkreatur och svin. Därför föreslås att djurstallar för fjäderfä inte skall omfattas av lagens regler.

I motion Jo257 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) anförs att investeringsförbudet är principiellt felaktigt och orsakat byråkratiskt merarbete för lantbruksnämnderna. Motionärerna föreslår (yrkande 3) att riksdagen upphäver ifrågavarande lagstiftning.

Liknande yrkanden framförs i motion Jo236 av Ingvar Eriksson m. fl. (m) yrkande 4 och, såvitt avser Norrlandslänen, i motion Jo209 av Olle Östrand m. fl. (s) yrkande 1. Enligt yrkande 2 i motionen bör visst stöd utgå till investeringar i fläskproduktionen i Norrland. Vidare yrkas upphävande av lagen i följdmotionerna Jo168 av Arne Andersson m. fl. (m) yrkande 1 och Jo171 av Lars Ernestam m. fl. (fp) yrkande 1.

I motionerna Jo168 yrkande 2, Jo236 och i motion Jo169 av Ingvar Eriksson (m) förordas att investeringsförbudet ersätts med bestämmelser från bl. a. miljösynpunkt om animalieproduktionen och dess anpassning till befintliga arealer i jordbruksföretaget.

I motionerna Jo175 av Jan Jennehag (vpk) och Jo178 av Karl Erik Olsson m. fl. (c) yrkande 6 föreslås att det fortsatta investeringsförbudet skall gälla även fjäderfä. Enligt motionärerna talar just djurskyddsaspekterna med särskild styrka för att nybyggnadsförbudet i detta hänseende behålls i avbidan på förslag om ny djurskyddslag.

Utskottets överväganden

Utskottet delar jordbruksministerns bedömning att förbudet mot nybyggnad av djurstallar bör förlängas med ett år såvitt avser stallar för nötkreatur och svin. Vad beträffar äggproduktionen är givetvis djurskyddsaspekterna minst lika angelägna. Med nuvarande överkapacitet torde dock investeringsbenägenheten vara låg. Djurstallar för fjäderfä bör således inte omfattas av lagens regler.

Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag och avstyrker motionerna Jo168 yrkande 1, Jo171 yrkande 1, Jo175, Jo178 yrkande 6 och Jo257 yrkande 3.

Frågan om anpassning av animalieproduktionen av miljöskäl m. m. till befintlig areal har aktualiserats bl. a. i samband med regeringens beslut om åtgärder till skydd för Laholmsbukten. Utskottet utgår från att denna fråga även framdeles kommer att uppmärksammas av regeringen och behöriga myndigheter på miljövårdens och jordbrukets områden. Något särskilt riksdagsuttalande i enlighet med motionerna Jo168 yrkande 2, Jo169 och Jo236 yrkande 4 anser utskottet för närvarande inte påkallat.

I anslutning till motion Jo209 bör framhållas att dispens från investeringsförbudet av regionalpolitiska skäl ofta lämnas i fråga om investeringar i norra Sverige. Yrkande 1 i motionen avstyrks. Utskottet är inte heller berett att biträda yrkande 2 i motionen om stöd till investeringar i fläskproduktionen.

Våren 1986 tillsattes den s. k. spannmålsgruppen med uppgift att lägga fram förslag till hur kostnaderna för spannmålsöverskottet kan minskas redan från 1987 års skörd. Gruppen hade inte presenterat några förslag vid den tidpunkt då regeringen lade fram proposition 1985/86:166 om reglering av priserna på jordbruksprodukter, m. m. För att möjliggöra finansiering av eventuella förslag från gruppen föreslogs i propositionen att det skulle ankomma på regeringen att inom ramen för de medel som står till förfogande för jordbruksprisregleringen fatta de beslut som kan komma att behövas för närings produktionsanpassning. Riksdagen beviljade regeringen det begärda bemyndigandet. Senare under våren redovisade spannmålsgruppen ett förslag om ersättning till jordbrukare i södra och mellersta Sverige som under år 1987 lägger åkermark i träda.

Regeringen har bemyndigat statens jordbruksnämnd att medge Svensk spannmålshandel, ekonomisk förening att ingå avtal med jordbrukare som innebär att jordbrukaren åtar sig att mot ersättning från föreningen under år 1987 hålla vissa arealer i träda. Dessa avtal skulle i huvudsak överensstämma med spannmålsgruppens förslag.

Trädesavtal har för år 1987 tecknats för ca 12 500 brukningsenheter med sammanlagt drygt 120 000 ha trädad åkermark. Effekten på spannmålsöverskottet år 1987 beräknas ligga mellan 350 och 425 milj. kg. Nettoeffekten på regleringsekonomi beräknas till 150–200 milj. kr.

Spannmålsgruppen presenterade i december 1986 en rapport med redovisning av mer långsiktiga åtgärder. Rapporten har remissbehandlats och bereds för närvarande inom regeringskansliet.

Spannmålsgruppen arbetar vidare med att söka minska kostnaderna för överskottet dels för 1988 års skörd, dels med mer långsiktiga åtgärder. Ett exempel på en sådan åtgärd kan vara ett tvåprissystem för spannmål.

Riksdagen uttalade våren 1986 att det är angeläget att de medel som staten under en övergångsperiod ställer till förfogande för att underlätta produktionsanpassningen utnyttjas för att stödja en inriktning av produktionen som så snart som möjligt minskar kostnadsbelastningen på samhället och på lantbrukets ekonomi.

För egen del finner jordbruksministern angeläget att framhålla att olika typer av alternativ produktion, som inte nödvändigtvis behöver avse produktion av livsmedel, bör kunna främjas inom ramen för de medel som staten ställer till förfogande för produktionsanpassning.

Det är därför av stor vikt att jordbruksnäringen själv redan inför nästa odlingsår tar initiativ till att sådana typer av åtgärder kan utvecklas och introduceras.

I propositionen föreslås att det liksom för innevarande regleringsår skall ankomma på regeringen att inom ramen för de medel som står till förfogande för jordbruksprisregleringen fatta de beslut som kan behövas för att minska jordbrukarnas, regleringens och samhällets kostnader för spannmålsöverskottet för 1988 års skörd.

I motion Jo168 av Arne Andersson i Ljung m. fl. (m) anförs att det med hänsyn till åtgärdernas långsiktiga karaktär bör krävas att riksdagen hörs i samband med beslut om produktionsanpassning m. m. Regeringens begäran om ett bemyndigande för angivna ändamål bör därför avslås (yrkande 3).

I motion Jo178 av Karl Erik Olsson m. fl. (c) yrkandena 3 och 4 understryks att staten och jordbruksnäringen bör ha ett gemensamt ansvar för jordbrukets utveckling. Härmed åsyftas bl. a. näringens möjligheter ekonomiskt att utveckla alternativa råvaror och att finna en marknad för avsättning av denna produktion. Regeringen bör framlägga förslag om insatser för att underlätta en långsiktig utveckling enligt motionen. Vidare yrkas förslag om ett offensivt program för alternativ produktion i enlighet med den under allmänna motionstiden väckta motionen Jo797 av Olof Johansson m. fl. (c). Särskilt angeläget är det enligt motionärerna att ett omställningsstöd omgående införs.

Utskottets överväganden

Utskottet anser att nödvändiga åtgärder för produktionsanpassning m. m. bör kunna vidtas utan riksdagens godkännande. I enlighet härmed tillstyrker utskottet regeringens förslag i fråga om produktionsanpassning på vegetabilieområdet och avstyrker motion Jo168 yrkande 3.

De frågor som tas upp i motion Jo178 om stöd till alternativ produktion m. m. har nyligen behandlats av utskottet i betänkandena JoU 1986/87:16 (punkt 9) och JoU 1986/87:22, till vilka här hänvisas. I sistnämnda betänkande har utskottet uttalat sig positivt om jordbrukets utvecklingsmöjligheter som råvaruproducent. Som framgår av redovisningen ovan har även jordbruksministern beaktat möjligheterna till olika typer av alternativ produktion. Utskottet föreslår med hänvisning bl. a. till tidigare ställningstaganden i frågan att motionen lämnas utan vidare åtgärd i dessa delar.

Prisregleringen på jordbruksprodukter utom sockerbetor och socker under regleringsåret 1987/88

Jordbruksnämnden har efter överläggningar och i samförstånd med Lantbrukarnas förhandlingsdelegation och nämndens konsumentdelegation lämnat förslag om en ettårig prisregleringsperiod för jordbruksprodukter utom sockerbetor och socker. Perioden omfattar tiden den 1 juli 1987—den 30 juni 1988. Förslaget bygger på de riktlinjer som har angetts i riksdagens beslut om livsmedelspolitiken (prop. 1984/85:166, JoU33, rskr. 393).

Kompensationsbeloppet för det första halvåret har bestämts i de nu aktuella överläggningarna och fördelas i form av prishöjningar på olika produkter den 1 juli 1987. Den 1 januari 1988 föreslås en s. k. ventil som innebär att prisjusteringar skall ske om utvecklingen av PM-index under tiden januari—september 1987 överstiger 2,0 %.

Det belopp som jordbruket och förädlingsindustrin som en följd av detta förslag skall tillföras i form av prisjusteringar den 1 juli 1987 uppgår till 675 milj. kr. Till grund för överläggningarna har legat uppgifter om bl. a. kostnadsutvecklingen i jordbruket under perioden september 1986—januari 1987 som enligt PM-index uppgått till 1,7 %, motsvarande ett belopp av

286 milj. kr. Som utgångspunkt för inkomstkompensationen till jordbruket har legat bl. a. uppgifter om löneavtal och ändrade sociala avgifter under år 1987. Kostnadskompensationen till förädlingsindustrin har bl. a. baserats på kostnadsutvecklingen enligt mejeri- och slakteriindex. 160 milj. kr. avser preliminär kompensation för kostnaderna inom förädlingsindustrin. Vidare skall jordbruket tillerkännas 25 milj. kr. av införelavgiftsmedel utanför fördelningsplanen för utbyteshandel med kött och fläsk.

Som föreslagits i budgetpropositionen 1987 (prop. 1986/87:100 bil. 11) skall jordbrukets kompensationsram därutöver höjas med 25 milj. kr. fr. o. m. den 1 juli 1987 till följd av ändringarna i finansieringen av djurens hälso- och sjukvård.

Riksdagen beslutade (prop. 1985/86:166, JoU 24, rskr. 344) år 1986 att lagen (1967:340) om prisreglering på jordbrukets område skulle ändras så att det blir möjligt att ta ut förmalningsavgift även på korn och havre som används för human konsumtion. Jordbruksministern avser nu att föreslå regeringen att basen för uttag av förmalningsavgift fr. o. m. den 1 juli 1987 utvidgas till att omfatta även korn och havre för human konsumtion med undantag av malt. Nämda förmalningsavgift föreslås uppgå till 25 öre/kg vilket beräknas motsvara en intäkt på ca 10 milj. kr.

Jordbruksnämnden lade i skrivelse i november 1986 fram förslag till ändring av priserna på vissa jordbruksprodukter fr. o. m. den 17 november 1986. Som tidigare anmälts för riksdagen (prop. 1986/87:65) enades företrädare för regeringen och lantbrukarnas förhandlingsdelegation om att dessa prisjusteringar skulle träda i kraft först den 1 juli 1987.

Tillsammans med det nu framlagda förslaget innebär detta att prisnivån i det jordbruksprisreglerade ledet stiger med drygt 1 100 milj. kr. den 1 juli 1987. Vid en bedömning av de prisjusteringar som skall ske den 1 juli 1987 bör beaktas att justeringar senast skedde i början av januari 1986.

Jordbruksnämnden har lagt fram förslag till de sammanlagda prisändringarna på olika produkter som skall ske fr. o. m. den 1 juli 1987. Det ankommer på regeringen att besluta härom. För riksdagens information vill jordbruksministern nämna att han har för avsikt att föreslå regeringen att besluta i enlighet med jordbruksnämndens förslag.

Inför den 1 januari 1988 föreslår jordbruksnämnden att en s. k. ventil tillämpas. Om kostnadsutvecklingen i jordbruket mätt enligt PM-index under perioden januari–september 1987 ej överstiger 2,0% skall inga prisjusteringar ske den 1 januari 1988. Överstiger indexutvecklingen 2,0% skall jordbruket tillerkännas ett à conto-belopp av 350 milj. kr. avseende kostnadskompensation till jordbruket och förädlingsindustrin för perioden januari–september 1987. Av detta belopp beräknas 300 milj. kr. som kompensation till jordbruket medan 50 milj. kr. avser kompensation för kostnaderna i förädlingsindustrin. Om den s. k. ventilen utlöses skall också en definitiv korrigering göras den 1 januari 1988 för influtna fodermedelsavgifter under 1986/87. I annat fall skall en korrigering göras inför den 1 juli 1988. Om korrigeringen görs per den 1 juli 1988 skall den eftersläpning som uppstått sedan den 1 januari 1988 beaktas i form av ett engångsbelopp.

Det bör enligt propositionen få ankomma på regeringen att besluta om de pris- och avgiftsändringar som kan bli aktuella under perioden till följd av förslagen.

Jordbruksnämnden föreslår att de definitiva priser som gäller för *spannmål* under regleringsåret 1986/87 skall, med undantag för råg, gälla som preliminära priser under regleringsåret 1987/88. För råg föreslås en höjning av det preliminära priset med 4 öre/kg.

Jordbruksnämnden föreslår vidare att prisgränserna tas bort för *heläggpulver*. Gränsskyddet bör bibehållas för produkten.

Efter bemyndigande av riksdagen (prop. 1986/87:65, JoU 13, rskr. 79) disponerade regeringen 250 milj. kr. för amortering av det s. k. historiska underskottet i spannmålsregleringen. Återstående del av underskottet inkl. räntekostnader skall jordbruket reglera inom ramen för en amorteringstid av fyra år. Jordbruksnämnden föreslår med anledning härav att det utgående underskottet i spannmålsregleringen får uppgå till högst 230 milj. kr. den 30 juni 1988.

Jordbruksministern har inget att erinra mot dessa förslag. Det ankommer på regeringen att besluta i dessa frågor.

I likhet med föregående år föreslår jordbruksnämnden att amortering och räntebetalning av *räntestödslån* senareläggs ytterligare ett år och börjar först regleringsåret 1988/89. Det fordras inga nya medel för räntestödet. Vidare föreslår jordbruksnämnden att medel för *etableringsstöd* anslås endast till de jordbrukare som redan har anslutits till stödformen. Etableringsstödet finansieras av regleringsmedel inom den ram som tilldelats jordbruket. För regleringsåret 1987/88 bedömer lantbruksstyrelsen vid oförändrad räntenivå medelsbehovet till knappt 30 milj. kr.

Det ankommer på regeringen att besluta i dessa frågor. Jordbruksministern har för avsikt att föreslå regeringen att jordbruksnämndens förslag godkänns.

Under anslagsposten *Låglönesatsning m. m.* inom jordbruket disponerar jordbruksnämnden 435 milj. kr. för budgetåret 1986/87. Regeringen har i budgetpropositionen 1987 under anslaget Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område tagit upp oförändrat 435 milj. kr. under denna anslagspost. Jordbruksnämnden lämnar nu förslag till fördelning av posten på olika ändamål. Nämnden föreslår att 90 milj. kr. anvisas för leveranstillägg för mjölk, 150 milj. kr. för avbytarverksamhet, 21 milj. kr. för företagshälsövård, 90 milj. kr. för socialförsäkringsskydd och 84 milj. kr. för produktionsanpassningsåtgärder m. m. Det ankommer på regeringen att besluta om denna fördelning.

I motion Jo178 (c) yrkande 1 anförs att regeringen på ett par punkter ändrat förutsättningarna för jordbruksnäringen efter det överenskommelse träffats om jordbruksprisregleringen. Som exempel nämns förbudet mot användning av stråforkortningsmedel och åtgärderna till skydd för Laholmsbukten. Motionärerna framhåller att centerpartiet inte motsätter sig dessa beslut men förutsätter att regeringen vid kommande förhandlingar med jordbruket inte utan förvarning förändrar produktionsförutsättningarna på detta sätt. Inskränkningar och/eller förändringar för jordbrukssektorn bör meddelas i så god tid att verksamheten planeras och prisregleringen anpassas efter detta. Enligt motionen bör detta ges regeringen till känna.

Två fristående motioner tar upp vissa frågor inom jordbruksprisregleringen.

Enligt motion Jo217 av Karin Israelsson och Britta Hammarbacken (båda c) använder bryggeriindustrin avsevärda kvantiteter spannmål som råvara vid ölframställning. Motionärerna föreslår att förmalningsavgift uttas även för maltkorn.

I motion Jo260 av Lars Svensson m. fl. (s) anfördes att jordbruksprisregleringen innebär en kostnadsövertvåring från smör till konsumtionsmjölk, vilken bl. a. underlättas av mjölksubventionerna. Enligt motionen är det från många olika synpunkter – bl. a. folkhälsoskäl och konkurrensaspekter – olyckligt att mjölkkonsumenterna betalar kostnader som är hänförliga till smör och att mjölksubventionerna inte till fullo kommer dessa konsumenter till del.

Utskottets överväganden

Utskottet har ingen erinran mot regeringens förslag om prisregleringen på jordbruksprodukter enligt redovisningen ovan.

Frågan huruvida och på vilket sätt statliga ingripanden och andra faktorer som påverkar produktionsförutsättningarna skall beaktas vid prisöverläggningarna bör i första hand bedömas av de berörda parterna. Utskottet är inte berett att föreslå något riksdagens uttalande i enlighet med motion Jo178 yrkande 1 och avstyrker därför motionen i denna del.

Beträffande förmalningsavgiften för korn och havre konstaterar utskottet att det system för uttag av förmalningsavgift som utarbetats av jordbruksnämnden omfattar korn och havre för human konsumtion med undantag av malt. Det bör framhållas att regeringens överväganden i denna del grundas på överenskommelsen i november 1986 mellan regeringen och jordbruksnäringsringen. Utskottet har inte funnit anledning att föreslå någon utvidgning av avgiftsområdet i förhållande till vad regeringen angivit och avstyrker således motion Jo217.

I anslutning till motion Jo260 om prisregleringen på mjölkprodukter får utskottet anföra följande.

För att mjölkproducenterna skall uppnå åsyftad inkomstnivå anpassas de olika mjölkprodukternas priser efter marknadssituationen. Varor som är mindre priskänsliga (t. ex. konsumtionsmjölk) har därvid kunnat åsättas något högre priser i förhållande till varor med högre priskänslighet (t. ex. smör). En anpassning av smörpriset till margarinets prisnivå har eftersträvat. Ett ytterligare syfte med mjölkprisregleringen är att utjämna lönsamheten mellan mejerier med olika produktionsinriktning. Denna utjämning är betydelsefull bl. a. från regionalpolitisk synpunkt.

Prisregleringen på hithörande område är således anpassad till marknadsförhållandena för olika mejeriprodukter. Så till vida skiljer sig denna reglering inte från den prissättning som tillämpas för konsumentprodukter i allmänhet. Jordbruksministern anförde i proposition 1984/85:166 (s. 56) att frågan om avvägningen av priserna på olika matfetter borde prövas vid prisöverläggningarna. Utskottet delar denna uppfattning och anser sig således inte böra föreslå något initiativ från riksdagens sida med anledning av motion Jo260.

Regeringen föreslår att inflytande införselavgiftsmedel för regleringsåret 1987/88 skall disponeras i enlighet med redovisningen i nedanstående tabell.

Huvudsaklig medelsdisposition av införselavgiftsmedel m. m. reglerings-
åren 1985/86, 1986/87 och 1987/88

	1985/86 1000-tal kr.	1986/87 1000-tal kr. prel.	1987/88 1000-tal kr. prognos
<i>Inkomster</i>			
Från föregående regleringsår kvarstående införselavgifter	2 254	16 370	0
Under resp. regleringsår influtna införselavgifter			
exkl. fodermedel	403 681	474 000	498 000
fodermedel	272 635	200 000	200 000
Summa	678 570	690 370	698 000
<i>Utgifter</i>			
a) Av medel inom fördelningsplanen			
Svensk spannmålshandel	224 324	86 000	
Sveriges potatisintressenter	27 500	27 500	
Sveriges oljväxtintressenter	0	0	
Svensk kötthandel	4 000	4 000	
Svensk kötthandel, utbyteshandel	0	0	
Föreningen för mejeriprodukter	30 000	161 000	
Svensk ägghandel	66 000	52 000	
Regleringskassan för fågelkött	3 000	3 000	
Regionalt kostnadsbidrag, norra Sverige			
– mjölk	45 500	45 500	
– kött	5 000	5 000	
– ägg	1 700	1 700	
Bidrag till fraktkostnader för mjölk och grädde	0	500	
Upplysningsverksamhet och utvecklingsarbete	13 000	13 500	
Djurhälsovård, kontrollverksamhet m. m.	29 300	32 300	
Stöd till odling av konservärter och andra köksväxter	4 500	6 000	
Stöd till odling av bruna bönor	–	1 700	
Stöd till odling av vallväxtfrö	8 000	8 000	
Fonden för kollektiva åtgärder inom biodlingen	500	500	
Sveriges exportråd	2 000	2 000	
Sveriges potatisodlares riksförbund	2 780	2 780	
Reserv till jordbruksnämndens förfogande	72 731	14 220	
Summa	539 835	467 200	467 200 ¹
Härefter kvarstående införselavgiftsmedel	138 735	223 170	230 800
b) Av medel utanför fördelningsplanen			
Utbyteshandel nötkött, öststaterna	34 000	40 000	40 000
Utbyteshandel kött och fläsk	45 519	75 000	50 000
Pristillägg får- och lammkött	17 027	17 000	17 000
Svensk matpotatiskontroll	5 684	6 038	6 148

¹ Förslag till preliminär fördelning av medel inom fördelningsplanen lämnas våren 1987.

	1985/86 1000-tal kr.	1986/87 1000-tal kr. prel.	1987/88 1000-tal kr. prognos
Bidrag till Stiftelsen för ackordhästorganisationens bevarande	475	250	250
Bidrag till fraktkostnader för mjölk och grädde	300	0	0
Minskning av mekaniska skador på matpotatis	0	500	500
Stöd till maltproduktionen	1 000	2 000	1 000
Sveriges exportråd	1 500	2 000	2 000
Ränta på lån i riksgälds- kontoret	4 530	2 240	0
Djurhälsovård	-	-	17 000
Lantbruksstatistik	-	-	26 000
Summa	110 035	145 028	159 898
Summa utgifter	649 870	612 228	627 098
Återbetalning av lån från rörlig kredit	28 700	-	-
Årets saldo (prognos)	-	+ 78 142	+ 70 902

Fördelningsplanen för regleringsåret 1986/87 utgör 267,2 milj. kr. enligt riksdagens beslut våren 1986 samt omfattar även inflytande avgifter för fodermedelsimporten. Med hänsyn till att inflytande avgifter för fodermedelsimporten för närvarande kan beräknas till 200 milj. kr. beräknar jordbruksministern därmed fördelningsplanen till 467,2 milj. kr. De disponibla inkomsterna av införselavgifter beräknas till 690,4 milj. kr., vilket innebär att 233 170 000 kr. beräknas återstå sedan medel avsatts till fördelningsplanen. Definitiv fördelningsplan för regleringsåret 1986/87 kan fastställas först efter utgången av regleringsåret då de verkliga inkomsterna av införselavgifterna för fodermedel är kända.

Sammanställningen avseende ändamål utanför fördelningsplanen för regleringsåret 1986/87 skiljer sig på några punkter från de preliminära beräkningar som låg till grund för riksdagens beslut våren 1986. Posten utbyteshandel med nötkött från öststaterna beräknas öka med 11 milj. kr. För utbyteshandel med kött och fläsk har inte utgått medel utanför fördelningsplanen de senaste åren på grund av brist på avgiftsmedel. Jordbruksnämnden bedömer att tillgången på införselavgiftsmedel nu åter gör det möjligt att anslå utomrumsmedel till utbyteshandel med kött och fläsk. För regleringsåret 1986/87 föreslås att 75 milj. kr. avsätts för detta ändamål. Av beloppet föreslås 25 milj. kr. få överföras till regleringsåret 1987/88. Posten pristillägg för får- och lammkött beräknas öka med 0,5 milj. kr. Bidraget Svensk matpotatiskontroll (SMAK) ökar med 248 000 kr. till följd av lönehöjningar för SMAK under år 1986. För att åstadkomma en snabb förbättring av matpotatiskvaliteten har jordbruksnämnden i skrivelse till regeringen den 23 februari 1987 föreslagit att nämnden får disponera högst 0,5 milj. kr. av 1986/87 års utomrumsmedel för information till odlare och förpackare om hur mekaniska skador kan

undvikas. Ränta på lån i riksgäldskontoret beräknas till 2,2 milj. kr.

Kostnaderna för sådana ändamål som får täckas av införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen beräknas således för regleringsåret 1986/87 till 145 milj. kr. Detta leder till ett beräknat överskott av 78 milj. kr. för regleringsåret 1986/87. Jordbruksministern har ingenting att erinra mot vad jordbruksnämnden föreslagit i dessa delar och återkommer senare till regeringen med anledning av jordbruksnämndens förslag till disposition av tillgängliga införselavgiftsmedel.

Fördelningsplanen för *regleringsåret 1987/88* skall enligt förslaget omfatta oförändrat 267,2 milj. kr. jämte inflytande fodermedelsavgifter, vilket totalt beräknas ge 467,2 milj. kr.

Svensk spannmålshandel bör liksom hittills tillföras införselavgiftsmedel för viss utbyteshandel med brödsäd. Dessa avgifter beräknas till 45 milj. kr. Vidare bör Sveriges oljeväxtintressenter tillföras fettvaruavgifter såväl på importerad som inhemsk olja för en kvantitet motsvarande fettinnehållet i den inhemska fröskörden, dock högst motsvarande fettvaruavgifter på den totala fettkonsumtionen inom landet. Beloppet beräknas uppgå till 545 milj. kr.

Med hänsyn till ovissheten rörande regleringsekonomins utveckling för de olika varuområdena har nämnden *inte* lagt fram någon plan för fördelning av det preliminärt beräknade beloppet. Nämnden avser att återkomma med förslag till preliminär fördelning av beloppet. Ett sådant förslag kan då avges i samband med att förslag lämnas till gränsskydd m. m. fr. o. m. den 1 juli 1987. Nämnden bör liksom tidigare få jämka delbeloppen mellan de olika regleringsföreningarna och besluta om fördelning av det belopp som kan komma att stå till nämndens förfogande.

I det följande anges medelsbehovet under regleringsåret 1987/88 för de ändamål som bör täckas av införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen.

För *utbyteshandel med nötkött med öststaterna* beräknas 40 milj. kr.

I likhet med jordbruksnämnden föreslår jordbruksministern att för *utbyteshandel med kött och fläsk* avsätts 50 milj. kr. av införselavgiftsmedel från import av kött och fläsk under förutsättning att motsvarande export ägt rum och under förutsättning att införselavgiftsmedel finns tillgängliga sedan samtliga övriga ändamål tillgodosetts inom och utom fördelningsplanen med tillägg av en skälig reserv för oförutsedda ändamål.

Under regleringsåret 1986/87 utgår *pristillägg för får- och lammkött* med 330 öre per kg vilket beräknas motsvara en utgift på 17 milj. kr. Pristillägget föreslås lämnas med samma belopp per kg får- och lammkött även regleringsåret 1987/88, vilket beräknas medföra en oförändrad utgift.

SMÅK tilldelas högst 4 668 000 kr. för den officiella kontrollen och 1 480 000 kr. för upplysningsverksamheten.

Bidrag till stiftelsen för ackordhästorganisationens bevarande bör lämnas med 250 000 kr.

För att åstadkomma en *minskning av de mekaniska skadorna på matpotatis* bör nämnden få disponera 0,5 milj. kr. för information till odlare och förpackare om hur mekaniska skador kan undvikas.

Söd till maltproduktion för regleringsåret 1987/88 bör lämnas med 1 milj. kr.

Sveriges exportråd föreslås erhålla 2 milj. kr. av medel utanför fördelningsplanen regleringsåret 1987/88.

Vidare erinras om att regeringen i budgetpropositionen (1986/87:100 bil. 11) har föreslagit att 17 milj. kr. anslås för finansiering av viss del av kostnaderna för *djurens hälso- och sjukvård* samt 26 milj. kr. för *statistik på jordbrukets område*.

Med hänsyn till de oundgängliga svängningarna i inflödet av införselavgiftsmedel har i 1987 års budgetproposition (bil. 11, s. 32–33) föreslagits att en rörlig kredit även fortsättningsvis ställs till nämndens förfogande. Dock föreslås krediten minska till 60 milj. kr. Med hänsyn till osäkerheten i prognosen bör det i enlighet med sammanställningen beräknade överskottet inte intecknas för något ändamål. Det på detta sätt prognosticerade överskottet bör liksom för innevarande år stå till regeringens disposition.

Utskottets överväganden

Utskottet ansluter sig till regeringens ovan redovisade förslag och överväganden.

I motion Jo171 av Lars Ernestam m. fl. (fp) yrkande 4 påpekas att SMAK (Svensk matpotatiskontroll) tilldelas kraftigt ökade medel i förhållande till innevarande prisregleringsperiod. Med hänvisning till en förra året aviserad översyn av SMAK:s verksamhet och finansiering hemställer motionärerna att regeringen låter undersöka möjligheterna att avgiftsfinansiera SMAK:s verksamhet helt eller delvis.

Utskottet får erinra om att verksamheten vid SMAK finansieras med avgifter i den del som avser uppdragsverksamhet samt även viss del av den officiella kontrollen. I övrigt finansieras verksamheten med medel utanför fördelningsplanen. I fjolårets proposition om jordbruksprisregleringen (prop. 1985/86:166 s. 17) anfördes att jordbruksnämnden utredde möjligheterna att finansiera verksamheten på annat sätt. Enligt vad utskottet erfarit kommer denna utredning att fullföljas inom ramen för jordbruksnämndens överväganden om kvalitetsbetalning. Förslag härom kan förväntas senare under år 1987.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att motion Jo171 yrkande 4 lämnas utan vidare åtgärd.

I motion Jo178 (c) yrkande 5 anføres att samhället har ett ansvar för att statistiken inom lantbruksområdet får samma omfattning och kvalitet som inom andra sektorer i samhället. Vidare bör samhället ha ett klart och med jordbruket delat ekonomiskt ansvar för djurens hälso- och sjukvård. Vissa kostnader för denna hälso- och sjukvård bör finansieras med budgetmedel. Vikten av en väl fungerande veterinärorganisation understryks. Motionen utmynnar i ett yrkande om tillkännagivande av vad i motionen anförts i denna del.

Utskottet erinrar om att riksdagen nyligen beslutat att viss del av kostnaderna för djurens hälso- och sjukvård samt för statistik på jordbrukets område skall finansieras med införselavgiftsmedel (JoU 1986/87:16 p. 13 och 31). Detta innebär inte någon förändring i fråga om berörda myndigheters ansvar för statistikproduktion och andra undersökningar på jordbrukets

område. I nyssnämnda sammanhang anfördes bl. a. att utskottet inte hade någon annan mening än *motionärerna i motion Jo527 (c)* om vikten av att vi har en i hela landet fungerande veterinärorganisation. En gemensam arbetsgrupp skulle enligt utskottet tillsättas för att snarast utreda och komma med förslag rörande den framtida verksamheten för djurens hälso- och sjukvård.

Utskottet anser inte att motionen i denna del bör föranleda någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

Prisregleringen på sockerbetor och socker

Prisregleringen på sockerbetor och socker för perioden den 1 juli 1987–den 30 juni 1988 föreslås utformad enligt samma grunder som för innevarande regleringsperiod.

Grundpriset på sockerbetor, som avser 16 % sockerhalt, skall år 1987 vara 29,89 kr. per 100 kg.

Prisregleringspriset på strösocker skall vid oljepriset 1 622 kr. per m³ vara 456,90 kr. per 100 kg.

Det skall ankomma på regeringen att fatta de beslut om prisregleringen som kan komma att krävas under perioden.

Sockerbetsarealen för 1987 års odling skall uppgå till 51 000 ha år 1987. Arealminskningen skall inte beröra odlingen under betbruken på Öland och Gotland (ö-bruken).

Arealbidragen till odlare som levererar betor till ö-bruken bibehålls oförändrade.

Från sockerregleringsfonden skall bestridas kostnader för arealbidrag, viss ersättning för ö-bruken, fraktbidrag, kollektiva åtgärder inom biodlingen, kostnader för prisutjämning på socker samt vissa administrationskostnader. Sockerregleringsfonden får inte uppvisa något underskott vid utgången av regleringsåret.

I två motioner yrkas att riksdagen beslutar att självförsörjningsgraden för socker skall vara 95 %. I motion Jo201 av Bo Lundgren (m) anfördes att en lägre självförsörjningsgrad innebär risk för nedläggning av ett inhemskt sockerbruk. I motion Jo178 av Karl Erik Olsson m. fl. (c) yrkade 2 anfördes liknande synpunkter. Enligt motionen finns det ingen anledning att ytterligare öka Sveriges importberoende och därmed dess sårbarhet.

Som framgår av propositionen har vid fastställandet av sockerbetsarealen för 1987 års odling hänsyn tagits till att driften vid samtliga betbruk skall upprätthållas. Arealminskningen skall inte beröra odlingen under betbruken på Öland och Gotland. De utfästelser om ett importutrymme på 10–15 % som lämnats från Sveriges sida gäller på längre sikt. Då den nuvarande produktionen av socker ger underlag för arbetstillfällen som är värdefulla från regionalpolitisk synpunkt måste hänsyn härtill tas när det gäller att bedöma i vilken takt nämnda importutrymmen kan stå till förfogande.

Utskottet är mot angivna bakgrund inte berett att nu gå närmare in på frågan om den svenska sockerproduktionens omfattning på längre sikt. Motionerna Jo178 yrkande 2 och Jo201 avstyrks.

Allmänna överväganden

Riksdagens beslut från år 1985 om livsmedelspolitiken (prop. 1984/85:166, JoU 33, rskr. 393) innebär bl. a. att de speciella förhållandena i norra Sverige skall särskilt beaktas vid utformningen av jordbrukspolitiken. Det finns enligt beslutet flera skäl för en geografiskt väl differentierad jordbruksproduktion av i stort sett oförändrad storlek i norra Sverige. Med hänsyn bl. a. till jordbrukets stora betydelse för befolkning, sysselsättning, service och miljö men även från försörjningsberedskapssynpunkt är det angeläget att behålla ett regionalpolitiskt motiverat stöd till näringen i denna del av landet. Däremot är det inte möjligt att för närvarande ha som mål att ytterligare öka jordbruksproduktionen i norra Sverige. Det är inte heller enligt riksdagsbeslutet möjligt att med hänsyn till den fortsatta rationalisering som sker i jordbruket garantera att en viss resursmängd behålls inom jordbruket i detta område.

Det åtgärdsprogram som redovisas i propositionen och som omfattar de fem Norrlandslänen samt Värmlands och Kopparbergs län ger enligt jordbruksministern uttryck för en delvis ny syn på jordbrukspolitiken i de utpräglade glesbygderna och dess möjligheter att där främja landsbygdsutvecklingen. Sysselsättningen sätts i centrum och går före traditionella krav på storleksrationaliseringar. Slutsatsen av ett sådant synsätt bör ta sin utgångspunkt i allmänt glesbygdspolitiska överväganden utan direkta kopplingar till jordbrukspolitiska bedömningar om enskilda jordbruksfastigheters utvecklingsbarhet. I programmet föreslås en ökad samordning av stöd till jordbrukets rationalisering, glesbygdssöd och arbetsmarknadsstöd. En rad insatser föreslås i syfte att från samhällets sida stödja och uppmuntra tillkomsten av kombinationsföretag, där jordbruk ingår som en del. Flertalet remissinstanser har understrukit behovet av åtgärder för att förstärka det norrländska jordbruket.

Enligt jordbruksministerns mening kommer de åtgärder som föreslås att aktivt medverka till att sysselsättningen på landsbygden i norra Sverige främjas. Åtgärder innebär även att jordbruksproduktionen i norra Sverige kommer att kunna upprätthållas på en acceptabel nivå.

Utskottets överväganden

Utskottet behandlar inledningsvis de motioner som mera allmänt berör omfattningen och inriktningen av åtgärdsprogrammet med utgångspunkt i riksdagsbeslutet våren 1986 (JoU 1985/86:24).

I motion Jo166 av Hans Dau (m) anförs att regeringens förslag inte kan anses motsvara riksdagens beslut, som bl. a. innebar att en helhetssyn skulle anläggas på Norrlandsproblematiken och på jordbruket i Norrland. Liknande synpunkter anförs i motion Jo168 av Arne Andersson i Ljung m. fl. (m), Jo173 av Stina Eliasson (c), Jo177 av Martin Olsson och Görel Thurdin (båda c) och motion Jo178 av Karl Erik Olsson m. fl. (c). Dessa motioner innebär sammanfattningsvis att riksdagen hos regeringen bör begära förslag till komplettering av åtgärdsprogrammet så att bl. a. den regionalpolitiska

helhetssynen beaktas. I motionerna Jo166 och Jo168 understryks vidare att samtliga beslutsnivåer inom statlig och kommunal förvaltning bör medverka för att utveckla landsbygdsnäringsarna. Onödigt krångel och byråkrati måste motverkas. En problemanalys och ett åtgärdsprogram innefattande hela livsmedelskedjan bör enligt motion Jo168 skyndsamt utarbetas av regeringen. I motion Jo178 framhålls bl. a. att det från demokratisk och parlamentarisk synpunkt är synnerligen allvarligt att åtgärdsprogrammet utarbetats och utformats på ett sätt som strider mot både anda och bokstav i riksdagsbeslutet. Motionärerna redovisar härvidlag sin kritik mot åtgärdsprogrammet i fem olika punkter.

Utskottet anser i likhet med jordbruksministern att det föreslagna åtgärdsprogrammet ger uttryck för en delvis ny syn på jordbrukspolitiken i de utpräglade glesbygderna och dess möjligheter att där främja landsbygdsutvecklingen. Utöver de medel som anvisas i form av prisstöd föreslås i propositionen en medelsram om 100 milj. kr. för särskilda åtgärder för Norrlandsjordbruket under en treårsperiod. Utan att gå närmare in på frågan huruvida förslaget till alla delar överensstämmer med riksdagens beslut anser utskottet det positivt för jordbruket i stödområdet att förslaget utarbetats så snabbt att åtgärderna kan träda i kraft redan den 1 juli 1987. Enligt utskottets mening fyller åtgärdsprogrammet ett angeläget behov, och regeringsförslaget får anses utgöra tillräckligt underlag för ett riksdagsbeslut i frågan. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna Jo168 yrkande 4, Jo172 yrkande 1, Jo173 yrkande 1, Jo177 yrkande 1 och Jo178 yrkandena 7 och 9.

I anslutning till motion Jo166 yrkande 1 och synpunkterna i motion Jo168 vill utskottet understryka det i och för sig självklara önskemålet att statliga och kommunala myndigheter inte i onödan hindrar företagsutvecklingen på landsbygden i de fall verksamheten kräver myndighetens medverkan i form av tillståndsgivning e. d. Utskottet ställer sig dock tveksamt till det lämpliga i att riksdagen gör ett generellt uttalande i ett ämne som ytterst gäller tillämpningen i enskilda fall av lagar och förordningar. Utskottet föreslår att motion Jo166 yrkande 1 lämnas utan vidare åtgärd.

Utskottet vill i detta sammanhang tillägga att debatten om Norrlandsjordbruket i stor utsträckning inriktats på behovet av att stödja s. k. deltidjordbruk. Även om sådana åtgärder i och för sig är angelägna från regionalpolitisk synpunkt löser man härmed inte de grundläggande problemen inom stödområdet. Det bör understrykas att familj jordbruket även i fortsättning utgör basen i det norrländska jordbruket.

Några under den allmänna motionstiden väckta motioner tar upp frågor som lämpligen bör behandlas i detta avsnitt.

I motion Jo229 av Börje Hörnlund (c) yrkas att jordbrukspolitiken utformas så att 1984 års produktionsnivå upprätthålls i norra Sverige. Utskottet hänvisar härvidlag till uttalandena i propositionen att de föreslagna åtgärderna innebär att jordbruksproduktionen i norra Sverige kommer att upprätthållas på en acceptabel nivå. Motionen påkallar ingen ytterligare åtgärd från riksdagens sida.

Enligt motion Jo245 av Erik Holmkvist (m) yrkande 2 bör olika åtgärder vidtas för att främja det norrbottniska jordbruket.

Utskottet föreslår, med hänvisning till det framlagda förslaget om ett åtgärdsprogram, att motionen i denna del lämnas utan vidare åtgärd.

Med samma motivering avstyrker utskottet dels motion Jo262 av Ture Ångqvist (s) om åtgärder för att trygga ett aktivt jordbruk i Norrlands inland, dels motion Jo274 av Martin Olsson och Görel Thurdin (båda c) om att åtgärdsprogrammet bör gynna jordbruket i Västernorrlands län.

Enligt motion Jo244 av Berit Oscarsson m. fl. (s) bör Bergslagens problem beaktas i åtgärdsprogrammet.

Utskottet erinrar om att stora delar av Bergslagen ingår i stödområdet och därmed omfattas av de i propositionen föreslagna satsningarna på Norrlandsjordbruket. Det bör framhållas att problemen i Bergslagen till stor del sammanhänger med strukturomvandlingen inom järn- och stålindustrin och att särskilda åtgärder vidtagits för att motverka dessa problem (jfr AU 1985/86:13 s. 71 f., AU 1986/87:13 s. 80 f.). En Bergslagsdelegation har inrättats som rådgivande organ i fråga om utvecklingsinsatser i Bergslagen. De frågor som tas upp i motionen torde ligga inom ramen för Bergslagsdelegationens verksamhet i den mån de inte kan beaktas i samband med genomförandet av åtgärdsprogrammet. Med det anförda får motion Jo244 anses tillgodosedd.

Prisstöd och stödområdesindelning

Jordbruksministern erinrar om att det genom beslut av riksdagen år 1986 skedde en kraftig uppräknings av prisstödet med 135 milj. kr. från 375 milj. kr. budgetåret 1985/86 till 510 milj. kr. för budgetåret 1986/87. Detta innebär en höjning med 100 milj. kr. utöver justering med hänsyn till det nya beräkningsunderlag som framtagits av jordbruksnämnden. Med hänsyn till kostnadsutvecklingen inom jordbruket finns det enligt jordbruksministerns mening inte skäl att räkna upp stödet per den 1 juli 1987. Justering av prisstödet bör i fortsättningen ske med hänsyn till förändringar i kostnadsutvecklingen i jordbruket. Därutöver finns skäl att vart tredje år genomföra en närmare översyn av prisstödet.

Jordbruksministern är inte beredd att biträda de förslag som tagits upp av några remissinstanser beträffande ändrad stödområdesindelning och att jordbruket i stödområdena befrias från vissa internavgifter inom prisregleringen.

Utskottets överväganden

I motion Jo172 av Ulla Orring m. fl. (fp) föreslås en indexuppräknings av prisstödet med 2 % redan under budgetåret 1987/88.

Utskottet delar jordbruksministerns uppfattning att prisstödet bör vara oförändrat för budgetåret 1987/88 och avstyrker således motion Jo172 yrkande 2.

Enligt motion Jo165 av Ingvar Karlsson i Bengtsfors och Jan Hyttring (båda c) bör Dalsland omfattas av åtgärdsprogrammet. Delar av det dalsländska jordbruket brottas med problem som är jämförbara med Norrlandslänens. För att stärka landsbygdsutvecklingen i Värmland och Dalsland bör vidare enligt motionen medel avsättas för att anställa en pälsdjurskonsulent.

Utskottet erinrar om att stödområdet för prisstöd till mjölk, kött, fläsk och smågrisproduktion såvitt avser Älvsborgs län omfattar tre kommuner i Dalsland, nämligen Bengtsfors, Dals-Ed och Åmål. Endast två kommuner ligger utanför stödområdet. Som framgår av propositionen omfattas vidare hela Dalsland av reglerna för regionalt rationaliseringsstöd och därmed också av de förbättringar av denna stödform som föreslås i propositionen (s. 37–38). Vad gäller yrkandet om en tjänst som pälstdjurskonsulent innebär åtgärdsprogrammet, som utskottet närmare redovisar i det följande, att varje län kommer att tilldelas en medelsram för genomförande av olika insatser. Utskottet utgår från att önskemål om speciella konsulenttjänster m. m. kan beaktas i samband med medelsfördelningen men går i övrigt inte närmare in på hur medlen skall utnyttjas. Motion Jo165 avstyrks i den mån den inte kan anses tillgodosedd genom vad utskottet anfört.

Flera motioner berör särskilt jordbruket i Värmlands län. Dessa är Jo176 av Bertil Jonasson m. fl. (c) och Jo261 av Bertil Jonasson och Jan Hyttring (båda c). Bl. a. föreslås förbättringar i fråga om mjölkproduktionen, ökad stimulans av köttproduktionen, arealbidrag till potatisodlingen och satsning på alternativa grödor resp. alternativ odling. I en under riksmötet 1985/86 väckt motion A487 av Jan Hyttring och Bertil Jonasson (båda c) anförs att skillnaderna mellan prisstödsnivåerna i Värmlands län och Norrlandslänen bör utjämnas till Värmlands fördel. Enligt motion Jo263 av Bertil Jonasson och Jan Hyttring (båda c) bör prisstödet till jordbruket i Värmlands län räknas upp och arealbidrag för potatisodling införas i likhet med vad som gäller för t. ex. Jämtlands län. I motion Jo275 av Göthe Knutson m. fl. (m) yrkande 1 hemställs att Norrlandsstödet utvidgas till att omfatta en större del av Värmlands län.

Utskottet har tidigare, i anslutning till motioner om stödområdesindelningen m. m., framhållit att det i första hand ankommer på regeringen och jordbruksnämnden att bedöma hithörande frågor. Anledning till ändrat ställningstagande föreligger ej. Utskottet avstyrker därför de aktuella motionerna. Vad beträffar yrkandena i bl. a. motion Jo261 om mjölkproduktionen bör framhållas att motionerna går in på åtgärder och beslut som ligger inom ramen för det s. k. tvåprissystemet för mjölk och de bemyndiganden som lämnats åt bl. a. jordbruksnämnden resp. Svenska mejeriernas riksförening (SMR). Som villkor för att utjämningsbidrag till mejeriföreningarna skall utgå gäller fr. o. m. den 1 juli 1985 att mejeriföretag tillämpar ett tvåprissystem för mjölk som en försöksverksamhet. I detta system ingår bl. a. villkor om avdrag på leverantörernas avräkningspris för prisdifferentiering och för finansiering av export (jordbruksnämndens kungörelse JNFS 1985:73). Utskottet anser det inte lämpligt att riksdagen fattar beslut som rubbar förutsättningarna för tvåprissystemet, vilket för övrigt skall utvärderas efter utgången av försöksperioden, dvs. den 30 juni 1988.

I motion Jo230 av Börje Hörnlund (c) yrkas "att riksdagen beslutar att föra jordbruk belägna inom Bjurholms och Vindelns kommuner till högre Norrlandsstödsklass".

Med hänvisning till vad utskottet nyss anfört om kompetensfördelningen i dessa frågor avstyrker utskottet motionen.

Enligt en under riksmötet 1985/86 väckt motion, A477 av Nils G. Åsling (c)

bör prisstödet till det norrländska jordbruket räknas upp till en nivå så att det reella värdet återställs för alla produktslag. Motionen väcktes innan riksdagen under föregående riksmöte beslutade om en kraftig uppräknings av stödet till Norrlandsjordbruket. Motionen påkallar således ingen ytterligare åtgärd.

I motion Jo245 av Erik Holmkvist (m) yrkande 1 hemställs att jordbruket i Norrbotten genom avskaffande av vissa regleringsavgifter (internavgifter) ges ett bättre ekonomiskt utbyte.

Som framgår av propositionen (s. 31) har några remissinstanser framfört liknande förslag om befrielse från vissa internavgifter, såsom avgifter för värphöns och slaktdjursavgifter. Jordbruksministern har ej funnit skäl att biträda förslagen. Utskottet delar denna bedömning och avstyrker motion Jo245 yrkande 1.

Investeringsstöd och stöd till särskilt skuldtunga jordbruksföretag

Det regionala rationaliseringsstödet bör enligt propositionen ges en inriktning som i sina huvuddrag överensstämmer med glesbygdstödet. Stödet till jordbruksföretag och trädgårdsföretag bör i norra Sverige kunna lämnas till ekonomiskt utvecklingsbara företag. Med ekonomiskt utvecklingsbara företag bör avses företag som bedriver enbart jordbruk—trädgård eller jordbruk—trädgård i kombination med skog eller någon annan verksamhet. Även inkomst av tjänst utanför det egna företaget bör ingå i den helhetsbedömning som måste göras av företagets ekonomiska utvecklingsbarhet. För att ett företag skall kunna betraktas som ekonomiskt utvecklingsbart måste såväl företaget som enskilda verksamheter lämna ett med hänsyn till resursinsatserna godtagbart ekonomiskt överskott.

Stöd till investeringar i ekonomibyggnader bör i huvudsak avse ersättningsinvesteringar. Flera remissinstanser har understrukit att sådana investeringar är nödvändiga för att produktionsvolymen skall kunna upprätthållas på en acceptabel nivå. Regionalt rationaliseringsstöd till ekonomibyggnader bör lämnas med högst 25 % av godkänd kostnad. Det bidrag som högst kan lämnas bör höjas från nuvarande 250 000 kr. till 300 000 kr. Det bidrag som kan lämnas om särskilda skäl föreligger bör höjas från nuvarande 40 % till 50 % av godkända kostnader. Det bidrag som högst kan utgå bör höjas från nuvarande 400 000 kr. till 500 000 kr. Förhöjt bidrag (50 % eller 500 000 kr.) bör endast utgå i sådana fall då en önskvärd investering inte kan genomföras utan förhöjt bidrag.

Investeringar i markanläggningar är enligt jordbruksministern en angelägen åtgärd för att sänka kostnaderna i produktionen. Stöd bör kunna utgå till varaktiga investeringar i markanläggningar på bestående åker. Stödets syfte skall således inte vara att öka produktionen. Stödet bör kunna utgå utan prövning av företagets möjligheter att bestå och utvecklas som självständig enhet. Vissa markinvesteringar, såsom huvudavlopp, berör i regel flera fastigheter. Det är i dessa fall angeläget att åtgärderna utförs gemensamt. För att detta skall vara möjligt fordras en ganska hög stimulans, särskilt i de fall vissa fastigheter ägs av passiva markägare. En hög stimulans är även motiverad med hänsyn till att kostnaderna för åtaganden i många fall är högre än markens saluvärde.

Jordbruksministern föreslår att bidrag bör kunna lämnas med högst 50 % av godkänd kostnad för utförande av för flera fastigheter gemensamt huvudavlopp. Bidrag för utförande av för flera fastigheter gemensamt huvudavlopp i Norrbottens län bör lämnas med högst 75 % av godkänd kostnad.

Bidrag till täckdikning och andra markanläggningar bör kunna lämnas med högst 25 % av godkänd kostnad. Om särskilda skäl föreligger bör bidrag kunna lämnas med högst 50 % av godkänd kostnad. Till markanläggning bör liksom nu är fallet räknas grundkalkning som utförs i samband med annan markförbättringsåtgärd. Grundkalkningen bör som regel avse samma åkerareal som är föremål för annan markförbättringsåtgärd. Om särskilda skäl föreligger bör bidrag kunna lämnas till grundkalkning utan samband med annan markförbättringsåtgärd.

Statliga garantier för lån till investeringar i byggnader och markanläggningar bör också lämnas ekonomiskt utvecklingsbara företag.

Med hänsyn till den föreslagna inriktningen av det regionala rationaliseringsstödet och behovet av medel för reinvesteringar vid jordbruksföretag utanför det område som omfattas av glesbygdsstödet framstår en teknisk samordning av glesbygdsstödet och det regionala rationaliseringsstödet som mindre angelägna. Administrativt är de båda stödformerna för närvarande samordnade genom att glesbygdsstödet till de areella näringarna i flertalet län handläggs av lantbruksnämnderna. I Norrbottens län är lantbruksnämnden försöksvis inordnad i länsstyrelsen sedan den 1 juli 1986. Principiella ställningstaganden till stödgivningens inriktning och speciella insatser i vissa regioner i övriga län bör göras i samråd mellan lantbruksnämnd och länsstyrelse.

Efter beslut av riksdagen våren 1985 har under budgetåret 1985/86 40 milj. kr. lämnats som stöd till särskilt skuldyngda jordbruksföretag, varav drygt 30 milj. kr. till norra Sverige. Enligt propositionen bör situationen inom jordbruket i norra Sverige ha förbättrats under senare delen av år 1986. Lantbruksstyrelsen bör liksom hittills utnyttja möjligheten att efter hand medverka till rekonstruktion av högt skuldsatta jordbruksföretag genom att biträda ackord eller eljest efterge statens rätt på grund av garantiåtaganden för lån. Om ytterligare insatser bedöms vara nödvändiga för att stödja särskilt skuldyngda jordbruksföretag bör särskilda resurser för ändamålet kunna disponeras av de medelsramar som i det följande föreslås ställas till resp. läns förfogande. Mot bl. a. denna bakgrund anser jordbruksministern det inte vara befogat att föreslå något särskilt stöd till högt skuldsatta jordbruksföretag.

I anslutning till regeringens överväganden om stöd till särskilt skuldyngda företag yrkas i motionerna Jo166 av Hans Dau (m), Jo168 av Arne Andersson i Ljung m. fl. (m) och Jo173 av Stina Eliasson (c) att särskilda medel anvisas för detta ändamål. De medel som anvisas för genomförandet av åtgärdsprogrammet bör således inte användas för stöd till skuldyngda företag utan till mer offensiva satsningar.

Liknande synpunkter anförs i motion Jo174 av Jan Jennehag m. fl. (vpk). Regeringen bör efter hörande av lantbruksstyrelsen återkomma till riksdagen med förslag om stöd till särskilt skuldyngda jordbruksföretag.

I motion Jo173 (c) yrkas även att bidragsnivån för utförande av gemensamt huvudavlopp bör vara enhetligt 75 % inom hela stödområdet (yrkande 3).

I motion Jo177 av Martin Olsson och Görel Thurdin (båda c) yrkas, med hänvisning bl. a. till försurningsproblemen, att regeringen framlägger förslag om ett grundkalkningsprogram för bl. a. hela Västernorrlands län (yrkande 3).

Utskottets överväganden

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om regionalt rationaliseringsstöd i norra Sverige och om förändringar av bidragsbelopp m. m. i enlighet med redovisningen ovan. Anledning att frångå förslaget om bidrag för investeringar i markanläggning föreligger inte. Utskottet avstyrker således motion Jo173 yrkande 3 om enhetlig bidragsnivå för hela stödområdet.

Vad beträffar stöd till särskilt skuldyngda företag vill utskottet i första hand hänvisa till lantbruksstyrelsens bedömning att situationen för jordbruket i norra Sverige bör ha förbättrats under senare delen av år 1986. De åtgärder som föreslås i propositionen för angivna ändamål får mot bakgrund härav anses tillräckliga. Av propositionen framgår för övrigt att det först när andra åtgärder visat sig otillräckliga kommer att bli aktuellt att utnyttja medel från det särskilda anslaget. Utskottet förutsätter givetvis att regeringen och lantbruksverket även i förordningen ägnar de särskilt skuldyngda företagen stor uppmärksamhet. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna Jo166 yrkande 2, Jo168 yrkande 5, Jo173 yrkande 2 och Jo174 yrkande 1.

Utvecklingsprojekt, forsknings- och försöksverksamhet samt rådgivning och fortbildning

Utöver de förbättrade finansieringsmöjligheter som tidigare föreslagits behövs enligt jordbruksministern särskilda insatser för att främja tillkomst och utveckling av kombinationsföretag. Särskilda medel föreslås för utvecklingsprojekt inom området. Vidare bör för att förbättra förutsättningarna för det norrländska jordbruket ytterligare resurser ställas till Sveriges lantbruksuniversitetets förfogande för verksamheten vid Röbbäcksdalen.

För att förbättra de produktionstekniska och företagsekonomiska förutsättningarna bör rådgivningen till jordbruket i norra Sverige utökas. Det bör ankomma på länsmyndigheterna att gemensamt besluta om i vilka former en utökad rådgivning skall genomföras.

Regionalt bör en genomgång göras av dels behovet, dels möjligheterna att utnyttja befintliga arbetsmarknadspolitiska stödformer i de areella näringarna. Härvid bör särskilt understrykas behovet av utbildning och stöd i samband med uppbyggnad och utveckling av kombinerade företag. Försöksvis bör som ett led i stimulans till uppbyggnad av kombinationsföretag starta-egget-bidrag införas för verksamhet som inte är ett naturligt led i jordbruksdriften. Kvinnans situation skall särskilt uppmärksammas i detta sammanhang.

I motion Jo166 av Hans Dau (m) yrkandena 6–8 anføres att utbildningen i företagsekonomi bör prioriteras i samband med åtgärderna för att främja kombinerade företag. Utbildningsbehovet kan bäst tillgodoses genom samordning med övrig företagsutbildning, t. ex. komvux. Lantbruksnämnderna bör få ökade resurser för att medverka till att jordbruksföretag förstärks med skogsmark. Domänverksskog och annan statlig skogsmark bör ställas till förfogande för ändamålet. Överföring av skogsmark för fysiska personer till juridiska personer bör motverkas.

I centermotionerna Jo173 yrkande 4 och Jo178 yrkande 11 anføres liknande synpunkter i fråga om möjligheterna för lantbrukare att förvärva skogsmark. Enligt den sistnämnda motionen bör uppbyggnaden av kombinerade företag främjas genom utförsäljning av delar av domänverkets skogsinnehav.

Enligt motion Jo173 yrkande 6 bör vidare en översyn göras av småföretagarnas skatte- och avgiftsförhållanden med avsikt att underlätta och stimulera egen verksamhet.

I motion Jo174 av Jan Jennehag m. fl. (vpk) yrkande 4 understryks behovet av tillräcklig nyrekrytering av lantbrukare. Startbidrag och räntestöd bör införas i enlighet med vad Norrlandskommittén tidigare föreslagit. Vidare yrkas att samhället i sin upphandlingsverksamhet m. m. regelmässigt gynnar den lokala produktionen (yrkande 5).

I motion Jo178 yrkande 10 anføres att ett långsiktigt åtgärdsprogram för jordbruket inom stödområdet också måste innehålla en plan för forskning och utveckling av ny teknik och för växtförädling. Riksdagen bör därför ange mer långsiktiga mål för samhällsstödet till forskning och utveckling av Norrlandsjordbruket. I motionen yrkas vidare att starta-egget-bidrag skall utgå vid generationsskiften samt vid nyetableringar i övrigt. Kommuner och landsting bör liksom statliga myndigheter och verk prioritera lokala producenter.

Utskottets överväganden

Utskottet instämmer i regeringens överväganden angående särskilda insatser för att stimulera utvecklingen av kombinationsföretag samt om forskning, försök, rådgivning och utbildning m. m.

I anslutning till motionsyrkandena angående ökade möjligheter till förvärv av skogsmark vill utskottet hänvisa till sitt betänkande JoU 1986/87:24 om ändring i jordförvärvslagen, m. m. Utskottet anför i detta sammanhang bl. a. att kombinationen jord–skog ger fördelar i många avseenden och att ändringarna i lagen på flera sätt kommer att underlätta för enskilda att förvärva skogsmark. Bl. a. innebär utskottets ställningstagande att jordförvärvslagens regionalpolitiska betydelse ytterligare understryks samt att fysiska personer prioriteras vid förvärv av skogsmark i vissa fall.

Med det anförda föreslår utskottet att motionerna Jo166 yrkandena 7 och 8, Jo173 yrkande 4 och Jo178 yrkande 11 lämnas utan vidare åtgärd.

Utskottet utgår från att önskemålen i motion Jo166 yrkande 6 om viss utbildning kan tillgodoses inom ramen för de föreslagna insatserna utan att riksdagen särskilt understryker behovet av denna utbildning. Motionen avstyrks i förevarande del.

Frågan om stöd till nyetablering kommer att ytterligare utredas av lantbruksstyrelsen. I avbidan på denna utredning är utskottet inte berett att biträda motionsyrkandena om införande av olika stödformer för nyetablering m. m. Motionerna Jo174 yrkande 4 och Jo178 yrkande 12 avstyrks således.

Yrkandet i motion Jo173 om översyn av småföretagares skatte- och avgiftsförhållanden ligger i viss mån utanför det ämnesområde som behandlas i propositionen. Utskottet konstaterar att skatteutskottet vid flera tillfällen behandlat liknande motionsyrkanden (se bl. a. SkU 1986/87:27). De frågor motionärerna berör omfattas av utredningsuppdrag som lämnats till utredningen om reformerad företagsbeskattning och – i viss mån – även företagsskattekommittén. Med det anförda avstyrker utskottet motion Jo173 yrkande 6.

Bifall till motionsyrkandena om prioritering av lokal produktion vid offentlig upphandling förutsätter att upphandlingsförordningen (1986:366) ändras bl. a. i vad avser kraven på affärsmässighet i myndigheternas upphandling. Utskottet är därför inte berett att biträda dessa yrkanden. Det bör framhållas att upphandlingsförordningen omfattar statliga myndigheter men ej kommuner och landsting. Enligt vad utskottet erfarit förekommer det i inte obetydlig utsträckning att kommuner och landsting i sin uppköpsverksamhet gynnar lokala odlare och i samband därmed även alternativt odlade produkter. Utskottet utgår från att denna utveckling kommer att fortsätta utan centrala direktiv från statsmakterna. Motionerna Jo174 yrkande 5 och Jo178 yrkande 13 avstyrks.

Utskottet är inte berett att i detta sammanhang föreslå något uttalande om långsiktig forskning och utveckling enligt motion Jo178 yrkande 10. Grundläggande forskningsfrågor på bl. a. de areella näringarnas område har behandlats såväl under riksmötet 1985/86 som under innevarande riksmöte (JoU 1985/86:13, JoU 1986/87:19). Besluten om jordbruksforskning m. m. är rikstäckande och kommer självfallet även Norrlandsjordbruket till godo. Motionen påkallar i denna del ingen ytterligare åtgärd.

Medelsbehov och genomförande

Kostnaderna för åtgärdsprogrammet beräknas till totalt 100 milj. kr. för en treårsperiod med följande uppskattade fördelning, nämligen stöd till investeringar inom jordbruket och till kombinationsföretag 54 milj. kr., stöd till utveckling av kombinationsföretag 27 milj. kr., ökad utbildning och rådgivning 15 milj. kr. samt ökad forsknings- och försöksverksamhet 4 milj. kr.

Varje län tilldelas en medelsram för genomförande av olika insatser. Det bör ankomma på länsmyndigheterna att tillsammans bestämma hur stor del av medlen som skall användas för olika stödinsatser och hur mycket som skall användas som projektmedel för utvecklingsprojekt, rådgivning, utbildningsinsatser m. m. Härutöver bör finnas vissa medel för insatser som rör mer än ett län. Användningen av medlen för ökad forsknings- och försöksverksamhet bör beslutas av regeringen efter förslag från lantbruksstyrelsen och Sveriges lantbruksuniversitet.

Åtgärdsprogrammet avser jordbruket i norra Sverige. Det bör därför

ankomma på lantbruksstyrelsen att fördela medlen till lantbruksnämnderna i Värmlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands och Västerbottens län samt till länsstyrelsen i Norrbottens län. Planeringen av olika insatser bör samordnas med övriga länsmyndigheter.

Landskapet Dalsland i Älvsborgs län ingår i det område där regionalt rationaliseringsstöd utgår. Även om inte Älvsborgs län ingår i åtgärdsprogrammet bör enligt jordbruksministern de regler för det regionala rationaliseringsstödet som föreslagits i det föregående tillämpas för hela det område som nu omfattas av stödformen, dvs. också för Dalsland.

Under rubriken B 13 Särskilda åtgärder för jordbruket i norra Sverige föreslås ett reservationsanslag av 100 milj. kr.

I motion Jo166 av Hans Dau (m) yrkandena 3–5 anförs att en större del av medlen än vad regeringen angivit bör användas till forskning och utveckling. Medlen bör i första hand användas för en upprustning av resurserna vid Röbbäcksdalen, som bör ombildas till en självständig institution inom Sveriges lantbruksuniversitet.

I motion Jo167 av Nils-Olof Gustafsson (s) understryks jord- och skogsbrukets betydelse för Jämtlands län. En ordentlig satsning krävs på forsknings- och försöksverksamhet. Vid medelsfördelningen bör enligt motionen en relativt sett större andel tilldelas Jämtlands län.

Enligt motion Jo173 av Stina Eliasson (c) yrkande 5 är medelstillelningen klart otillräcklig. Medelsramarna måste höjas väsentligt. För investeringsverksamhet och utvecklingsprojekt m. m. föreslås totalt 250 milj. kr. med fördelning 50 milj. kr. år 1, 100 milj. kr. år 2 och 100 milj. kr. år 3.

I vpk-motionen Jo174 yrkas att de föreslagna 4 milj. kr. för forskning m. m. skall avse budgetåret 1987/88 och att regeringen återkommer med förslag om medelsanvisning för återstoden av perioden. Motsvarande yrkande framförs beträffande totalanslaget om 100 milj. kr. (yrkandena 2 och 3). Även i centermotionerna Jo177 yrkande 2 och Jo178 yrkande 8 föreslås att anslaget om 100 milj. kr. skall avse endast budgetåret 1987/88.

Utskottets överväganden

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att ett belopp om 100 milj. kr. skall ställas till förfogande under en treårsperiod för genomförande av åtgärdsprogrammet. I enlighet härmed avstyrker utskottet framförda motionsyrkanden om en höjning av anslaget resp. om att anslaget helt eller delvis skall avse endast det första budgetåret i treårsperioden. Det bör dock framhållas att det föreslagna anslaget i sin helhet står till förfogande fr. o. m. den 1 juli 1987 och att det inte föreligger något hinder mot att större delen av anslaget förbrukas redan under det första budgetåret. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna Jo173 yrkande 5, Jo174 yrkandena 2 och 3, Jo177 yrkande 2 och Jo178 yrkande 8.

I anslutning till motion Jo167 bör framhållas att synpunkter rörande behoven hos specificerade län eller regioner i övrigt får bedömas i samband med medelsfördelningen. Utskottet har inte något underlag för att föreslå en proportionellt större medelsfördelning till Jämtlands län än till övriga län som omfattas av åtgärdsprogrammet. Motionen avstyrks.

Utskottet avstyrker vidare motion Jo166 yrkande 3 om fördelning av medel till forskning och utbildning.

Av propositionen framgår att ytterligare resurser kommer att ställas till förfogande för verksamheten vid Röbbäcksdalen. Detta bör vara ägnat att tillgodose yrkande 4 i motion Jo166. Enligt motionen bör vidare Röbbäcksdalen omvandlas till en självständig institution inom Sveriges lantbruksuniversitet (SLU). Röbbäcksdalen inrättades år 1949 som en central försöksanstalt på jordbrukets område i Norrland. Till anstalten har förlagts bl. a. nö försöksavdelningar med lantbruksuniversitetet som huvudman. Vidare finns vissa myndighetslaboratorier m. m. förlagda där. Enligt vad utskottet erfarit pågår inom SLU en utredning angående organisationsformerna vid Röbbäcksdalen. Frågan tillhör i första hand SLU:s kompetensområde, och motionen avstyrks med hänvisning härtill såvitt avser yrkande 5.

Det framtida skördeskadeskyddet

Mellan företrädare för regeringen och lantbrukarnas förhandlingsdelegation träffades den 10 november 1986 en principöverenskommelse om att LRF skall överta huvudmannaskapet för ett nytt skördeskadeskydd.

En för staten och LRF gemensam arbetsgrupp har därefter haft i uppdrag att närmare utreda och lämna förslag till utformning av det nya skyddet.

Enligt arbetsgruppens förslag skall LRF genom en särskild juridisk person, som LRF har ett avgörande inflytande över och som endast har detta ändamål, vara huvudman för ett nytt skördeskadeskydd fr. o. m. 1988 års skörd, om vissa förutsättningar och villkor uppfylls.

Flera av de frågor som behandlas i överenskommelsen är av den arten att riksdagen måste besluta i ärendet innan en överföring av skyddet till den nye huvudmannen kan ske. Detta gäller inte enbart de ekonomiska förpliktelseerna. I vissa fall fordras ändrad lagstiftning. Det fortsatta arbetet bör nu inriktas på att överenskommelsen skall genomföras. Förslag i de olika frågor som fordrar riksdagens ställningstagande kommer att utarbetas och föreläggas riksdagen senast hösten 1987.

Riktlinjerna för skyddet innebär i huvudsak att skyddet väsentligen är ett individuellt totalskadeskydd och att det är öppet för alla jordbrukare med mer än 5 ha åker. Väsentliga ändringar i grunderna för skyddet får inte göras utan regeringens medgivande. Någon närmare författningsreglering av skyddets omfattning är inte avsedd.

Avsikten är att finansieringen av det nya skördeskadeskyddet skall ske genom att till den nye huvudmannen överförs behållningen i skördeskade-fonden som nu uppgår till ca 324 milj. kr. efter utbetalningarna för år 1986 års skörd. Den nye huvudmannen övertar fonden efter 1987 års skörd. Vidare är avsikten att skyddet skall finansieras genom prisregleringsmedel som jordbruksnäringen tillförs enligt årliga riksdagsbeslut eller genom en särskild statlig skördeskadeavgift inom ett årligt belopp som för närvarande beräknas till ca 60 milj. kr. Omprövning av beloppets storlek kan aktualiseras, när fonden fått avsedd storlek, i samband med överläggningar om prisregleringen på jordbrukets produkter. Jordbrukets kompensationsram skall fr. o. m. den 1 juli 1988 höjas med motsvarande belopp utan avräkning. Medlen tillförs skördeskadefonden.

Vidare anges i överenskommelsen att om utbetalda ersättningar och behovsprövade bidrag till följd av skördeskadador år 1987 överstiger 90 milj. kr. skall staten och jordbruksnäringsvarerna vardera tillföra skördeskadefonden hälften av överskjutande belopp. Näringsens bidrag får täckas inom ramen för de prisregleringsmedel som jordbruket tillförs.

Överenskommelsen torde innebära att den nye huvudmannen kommer att anförtros uppgifter som innefattar myndighetsutövning. Eftersom den nye huvudmannen skall vara en stiftelse fordrar detta enligt 11 kap. 6 § regeringsformen lagstöd.

En grundläggande förutsättning för överenskommelsen är att den nye huvudmannen får tillgång till uppgifter som finns i lantbruksregistret och som behövs för skördeskadeskyddet. I viss utsträckning gäller sekretess för sådana uppgifter enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen. Den nye huvudmannens tillgång till dessa är således en fråga som fordrar lagreglering.

I denna fråga har jordbruksministern samrått med chefen för justitiedepartementet.

I motion Jo170 av Margit Gennser (m) redovisas utförligt en rad principiella och andra skäl som enligt motionen bör föranleda riksdagen att avslå propositionen i denna del. Motionären hänvisar bl. a. till regeringsformens bestämmelser om myndighetsutövning, till sekretesslagstiftningen och till önskemålen att konkurrensbegränsningar och monopol inom jordbrukssektorn inte utsträcks till ytterligare områden.

Utskottet har i detta sammanhang endast att ta ställning till förslaget att LRF övertar huvudmannskapet för skördeskadeskyddet fr. o. m. 1988 års skörd. Utskottet har ingen erinran mot förslaget, som bygger på en principöverenskommelse den 10 november 1986 mellan staten och jordbruksnäringsvarerna. Som framgår av propositionen kommer förslag i de olika frågor som fordrar riksdagens ställningstagande att framläggas senast hösten 1987. Utskottet anser sig därför inte ha anledning att nu gå närmare in på de invändningar som framförs i motionen. Motionen avstyrks.

Anslagsfrågor för budgetåret 1987/88

Lantbruksstyrelsens och lantbruksnämndernas verksamhet

Det svenska jordbruket står inför betydande strukturella förändringar. Mot bakgrund av bl. a. de kostsamma överskotten är en produktions- och marknadsanpassning nödvändig. I denna anpassning kan lantbruksnämndernas rådgivningsverksamhet spela stor roll på så sätt att en väl fungerande rådgivning kan för jordbruksnäringsvarerna utgöra en viktig länk mellan forskningsresultat och praktisk tillämpning. Inte minst när det gäller kravet på ett mer miljöanpassat jordbruk är det angeläget att kunna lämna en viss statligt finansierad rådgivning. Undantag från en med avgifter finansierad rådgivning bör göras endast i de fall det finns ett stort samhällsintresse att nå ut med rådgivning och det inte är uppenbart att denna rådgivning kan finansieras med avgifter. Jordbruksministern anser sig således inte kunna biträda lantbruksstyrelsens förslag om en minskad nivå på avgiftsfinansieringen i verksamheten. Det bör enligt regeringen i stället ankomma på

lantbruksstyrelsen att göra den närmare prioriteringen av insatser mellan olika områden.

Jordbruksministern delar däremot lantbruksstyrelsens uppfattning att fortsatta besparingar i första hand bör avse administrationen. För närvarande pågår olika försök till samordning hos regionala myndigheter. I Norrbottens län finns en försöksverksamhet med en samordnad länsförvaltning, och lantbruksnämnden i länet har försöksvis lagts in som en funktion inom länsstyrelsens organisation. I Uddevalla pågår ett försök med samordning av vissa administrativa funktioner mellan skogsvårdsstyrelse och lantbruksnämnd. Inom ramen för skogsvårdsstyrelsernas verksamhet har sammanslagningar av kanslifunktionerna skett i Malmöhus och Kristianstads län samt i Stockholms och Uppsala län.

Regeringen kommer senare att ta ställning till vilka åtgärder som bör vidtas med anledning av bl. a. erfarenheterna från nämnda försök.

Inom vissa arbetsområden har en regionalisering skett vid lantbruksnämnderna. För t. ex. trädgårds- och vattenfrågor har man frångått den strikt länsbundna verksamheten, och personalen får på så sätt arbeta över ett större område än det egna länet.

Vissa ytterligare rutiner och funktioner kan enligt jordbruksministern "regionaliseras", och rationalisering av vissa arbetsuppgifter inom lantbruksnämnderna kan medföra besparingar.

Regeringens förslag till ändringar i jordförvärvslagen (prop. 1986/87:122) kan också komma att påverka inriktningen av verksamheten vid lantbruksstyrelsen och lantbruksnämnderna.

Lantbruksstyrelsen och lantbruksnämnderna bör ingå i den försöksverksamhet med överföring av anslagsmedel fr. o. m. budgetåret 1987/88 som har föreslagits av finansministern (prop. 1986/87:100 bil. 11, avsnittet Särskilda frågor). Medel för lantbruksstyrelsen och lantbruksnämndernas förvaltningsutgifter bör därför anvisas under ramanslag.

B 1. Lantbruksstyrelsen

För lantbruksstyrelsen föreslås medlen beräknade med utgångspunkt i ett huvudförslag med en real minskning av utgifterna om 5 % för treårsperioden fördelade med 1 % första året och 2 % under vardera andra och tredje året. Budgeten är beräknad i 1987/88 års priser, och anslagen för budgetåren 1988/89 och 1989/90 skall prisomräknas i vanlig ordning.

5,4 milj. kr. bör ställas till förögande för utveckling och bedrivande av prognos- och varningsverksamheten, bidrag till maskinhandeln för anskaffning av mobila testutrustningar samt för försöks- och utvecklingsprojekt inom ogräsområdet enligt förslag i proposition 1986/87:80 bil. 7 om forskning.

127 000 kr. har beräknats för vissa uppgifter avseende försörjningsberedskapen inom totalförsvarets civila delar och 769 000 kr. motsvarande kostnaden för tre tjänster som lantbruksingenjör som bör överföras från anslaget B 2. Lantbruksnämnderna till anslaget B 1. Lantbruksstyrelsen.

Regeringen har under punkt B 1 (s. 46–49) föreslagit riksdagen att till Lantbruksstyrelsen för budgetåret 1987/88 anvisa ett ramanslag av 48 006 000 kr.

I följdmotionen Jo171 (fp) yrkas att anslaget minskas med 3 milj. kr. (yrkande 3). Samma yrkande framförs i folkpartiets partimotion Jo257 yrkande 4 med hänvisning till att något primärt behov att genom rådgivning öka produktionen inte längre föreligger och till av folkpartiet framlagda förslag om förändringar i jordförvärvslagen och om upphävande av investeringsförbudet för nybyggnad av djurstallar.

Utskottets överväganden

Utskottet har inte något att erinra mot regeringens anslagsberäkning under denna punkt och avstyrker således motionerna Jo171 yrkande 3 och Jo257 yrkande 4.

I ett flertal fristående motioner behandlas frågan om bevarande av genetiska resurser. I motion Jo219 (fp) konstateras att ett svenskt genbanksarbete är nödvändigt för att det påbörjade arbetet med en nordisk genbank skall kunna genomföras. Även av vetenskapliga, undervisningsmässiga och kulturhistoriska skäl bör staten finansiera en genbank för husdjursarterna. För att genbanksnämnden skall kunna fullgöra sina arbetsuppgifter i överensstämmelse med motsvarande insatser i de övriga nordiska länderna bör riksdagen bevilja ytterligare 200 000 kr. under anslaget. Samma yrkande återfinns i motion Jo216 (vpk), och i motion Jo256 (m) hemställs om ett tilläggsanslag om 50 000 kr. för samma ändamål.

I folkpartiets partimotion Jo803 framhålls att även den genetiska variationen inom arterna måste bevaras. För att förhindra fortsatt utarmning av i första hand fiskbestånden krävs ökade insatser från berörda myndigheter, bl. a. genom att underlätta upprättande av genbanker. Detta bör ges regeringen till känna (yrkande 34).

Enligt motion Jo837 yrkande 2 (c) bör regeringen utarbeta en strategi för bevarande av genetiska resurser hos såväl växter som djur.

Motionärerna framhåller det värdefulla i att ett nytt anslag nu införs för hotade växt- och djurarter men anser detta otillräckligt för att kunna skydda värdefulla resurser.

En strategi för hushållning med genetiska resurser i Sverige bör beskriva allmänna övergripande mål som rör grupper av organismer och enskilda sektorer såsom jordbruk och fiske. Strategin skall innehålla ett konkret handlingsprogram.

De resurser i form av genetisk variation som bör bevaras är:

- a) arter,
- b) genetisk variation i form av olikheter mellan populationer och individer inom arter,
- c) värdefulla mutationer och anlagskombinationer framställda hos växtförädlare och andra forskningsinstitutioner.

Strategin för genresursbevarande bör vara inriktad på att kartlägga och bevara den existerande genetiska variationen och inte endast hotade arter, raser och sorter.

Ett handlingsprogram bör beskriva såväl genbanksverksamhet och forskningsbehov som hänsynsregler för de verksamheter som utnyttjar mark och vatten. Hänsyn till den naturliga floran och faunan måste ingå som en

naturlig del i samhällsplaneringen på nationell, regional och lokal nivå. Det understryks att strategin även bör innefatta mikroorganismer.

Utskottet har vid flera tillfällen och senast under innevarande riksmöte (JoU 1986/87:5) framhållit värdet av att mångfalden av växter och djur bibehålls och främjas. Denna bedömning är självfallet allttjämt giltig. Det är nödvändigt att effektiva åtgärder vidtas för bevarande av sådana djur och växter som är i behov av särskilt skydd. Såväl produktionsmässiga och vetenskapliga som kulturhistoriska skäl talar för att t. ex. husdjurens och kulturväxternas genetiska resurser kan bevaras. I det framtida perspektivet av vetenskapens möjligheter att genom genmanipulation förändra arterna är det även av stor vikt att de ursprungliga arternas fortlevnad garanteras.

Enligt vad utskottet erfarit har regeringen beräknat att det behövs ett årligt bidrag om 150 000 kr. för statens genbanksnämnds verksamhet på husdjursområdet. För återstoden av innevarande budgetår har regeringen den 21 maj 1987 beviljat ett bidrag om 25 000 kr. för ändamålet, vilket tryggar nämndens verksamhet under denna period. Det är enligt utskottets mening angeläget att ytterligare stödja arbetet för att skydda hotat genetiskt material på bl. a. husdjursområdet och att dessa strävanden också ingår som ett led i det nordiska samarbetet på förevarande område. Från jordbruksdepartementets sida kommer man att verka för ett sådant samarbete.

Med hänvisning till dessa uppgifter anser sig utskottet kunna förutsätta att regeringen ställer medel till förfogande för verksamheten under budgetåret 1987/88 i enlighet med de beräkningar som gjorts av medelsbehovet.

Vad utskottet anfört bör vara ägnat att tillgodose de aktuella motionerna.

B 2. Lantbruksnämnderna

Regeringen har under punkt B 2 (s. 49–53) föreslagit riksdagen att till Lantbruksnämnderna för budgetåret 1987/88 anvisa ett ramanslag av 229 840 000 kr.

Liksom för lantbruksstyrelsens förvaltningsutgifter bör även medel för lantbruksnämndernas förvaltningskostnader och de särskilda medel som föreslås för intensifierad rådgivning och under anslaget B 1 för halvering av bekämpningsmedelsanvändningen anvisas under ramanslag. Dessa båda poster finansieras med avgifter på handelsgödsel och bekämpningsmedel och – beroende på tillgången på avgiftsmedel – måste inför varje budgetår ställning tas beträffande de belopp som kan disponeras.

Med undantag för medel till lantbruksenheten i Norrbottens län föreslås medel i övrigt under anslaget beräknade med utgångspunkt i ett huvudförslag med en real minskning av utgifterna på samma sätt som föreslås för lantbruksstyrelsen.

Medlen för lantbruksenheten vid länsstyrelsen i Norrbottens län – 17 121 000 kr. för budgetåret 1987/88 med beräknade inkomster om 1,3 milj. kr. – har inte beräknats enligt huvudförslaget. Medel för detta ändamål skall tillföras länsstyrelsen. Propositionen innebär vidare att 5,6 milj. kr. ställs till förfogande för intensifierad rådgivning om användning av växtnäring och kemiska bekämpningsmedel i jordbruket samt för rådgivning om alternativa odlingsformer.

I följdmotionen Jo171 (fp) framhålls att lantbruksnämnderna i framtiden bör vara fristående länsorgan och i förminskat skick samordnas med länsstyrelserna. Med den nya jordförvärvslagen kommer dessutom arbetsbelastningen att bli väsentligt mindre under kommande budgetår. Anslaget kan därför minskas med 20 milj. kr. (yrkande 2). Samma yrkande och med de skäl som anförs beträffande lantbruksstyrelsens anslag (s. 34) framställs i folkpartiets partimotion Jo257 yrkande 5.

Utskottet har inte något att erinra mot regeringens anslagsberäkning under denna punkt och avstyrker således motionerna Jo171 yrkande 2 och Jo257 yrkande 5.

Några fristående motioner tar upp frågan om lantbruksnämndernas rådgivningsverksamhet. I motion Jo212 (s) anser motionärerna utbildningen i alternativ odling för närvarande mycket bristfällig. Det är högst angeläget att regeringen vidtar åtgärder för att stärka utbildningen i ett kemikaliefritt jordbruk. En fortsatt satsning på lantbruksnämnderna och lantbruksskolorna är därför viktig.

Enligt motion Jo233 (c) är det anmärkningsvärt att regeringens budgetförslag (prop. 1986/87:100 bil. 11) i så liten utsträckning tar till vara det kunnande om alternativa odlingsformer som finns bland alternativodlarna och inom deras organisationer. Motionärerna understryker vikten av att organisationernas utbildningsverksamhet får samhälleligt stöd och att väsentliga delar av de resurser som avsätts för rådgivning kanaliseras till odlarorganisationerna.

Enligt motion Jo235 (m) är rådgivningen till lantbruket i dag mycket splittrad och därigenom också dyrbar. Motionären framhåller vidare den utveckling som har skett inom svenskt jordbruk och att samhällets och konsumenternas krav på näringen i fråga om miljöskydd, livsmedelskvalitet och ökat tekniskt och biologiskt kunnande m. m. måste tas med i bedömningen. En möjlighet att förbilliga och effektivisera rådgivningen kan enligt motionen vara att bygga upp någon form av "lantbrukscentrum" kring en utbildningsanstalt, t. ex. en lantbruksskola.

Motion Jo241 (c) har som utgångspunkt att den samhällsstödda jordbruksforskningen bör uppmuntras till att utveckla en råvarusnål biologisk-ekologisk odling. Grundforskningen skall vara fri, och forsknings- och försöksverksamheten bör få väsentligt utökad ekonomiskt stöd. Hushållningssällskapens och lantbruksskolornas jordbruk liksom lantbruksnämndernas försöksverksamhet skall utnyttjas för att utveckla lokalt anpassad odlingsteknik. Lantbruksrådgivningens huvuduppgift skall vara att hjälpa lantbrukarna att uppnå bästa möjliga överensstämmelse med samhällets målsättning för jordbruket, nämligen bra produktionsresultat och god ekonomi. Rådgivningen bör utökas och utgöra en motvikt till den kommersiella rådgivningen. Den bör i princip vara kostnadsfri, och resurserna bör fördelas så att inte endast ett fåtal lantbrukare utnyttjar hela kapaciteten (yrkande 2).

Liksom motionärerna har utskottet en positiv grundinställning till den alternativa odlingen, vilket utskottet också vid flera tillfällen har framfört.

Utskottet anser emellertid att även det konventionella jordbruket bör bedrivas med ökad hänsyn till resurs- och miljöfrågor och till kraven på livsmedlens kvalitet. Strävandena mot ett jordbruk i ekologisk balans måste anses ligga i linje även med den grundsyn som företräds av den alternativa odlingens förespråkare. Utskottet anser det därför – vilket också har framförts tidigare – principiellt tveksamt om det finns anledning att dra en skarp skiljelinje mellan den alternativa odlingen och det konventionella jordbruket (JoU 1985/86:13, JoU 1986/87:19 och JoU 1986/87:22).

Mot denna bakgrund delar utskottet jordbruksministrarnas syn på rådgivningsverksamheten sådan den redovisas i propositionen (s. 42, 44 och 45). Med de betydande strukturella förändringar som väntas det svenska jordbruket kan lantbruksnämndernas rådgivningsverksamhet fylla en viktig funktion. En väl fungerande rådgivning kan spela en betydande roll som samordnare mellan forskningsresultat och praktisk tillämpning. I likhet med jordbruksministern anser utskottet det angeläget med en viss statligt finansierad rådgivning. Detta gäller inte minst näringens anpassning till ett mer miljövänligt jordbruk. Principen med en avgiftsfinansierad rådgivning bör bibehållas och undantag göras endast för de fall då det samhällsintresset är stort och det inte är uppenbart att denna rådgivning kan avgiftsfinansieras. Den närmare prioriteringen av insatser mellan olika områden bör ankomma på lantbruksstyrelsen.

Utskottet avstyrker motionerna Jo212, Jo233, Jo235 och Jo241 yrkande 2 i den mån de inte kan anses tillgodosedda med vad utskottet anfört.

Bidrag till djurskyddsfrämjande åtgärder, m. m.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om medelsanvisning m. m. som redovisas på s. 54–56 i propositionen.

Även i övrigt tillstyrker utskottet regeringens förslag och överväganden i den mån de ej särskilt behandlats i det föregående.

Hemställen

Utskottet hemställer

1. beträffande *investeringsförbud i animalieproduktionen*
att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1986/87:Jo168 yrkande 1, 1986/87:Jo171 yrkande 1, 1986/87:Jo175, 1986/87:Jo178 yrkande 6 och 1986/87:Jo257 yrkande 3 antar förslaget till lag om dels fortsatt giltighet av lagen (1983:147) om förbud under viss tid mot nybyggnad av djurstallar för nötkreatur, svin och fjäderfä, dels ändring i samma lag,
2. beträffande *arealanpassad animalieproduktion*
att riksdagen lämnar utan vidare åtgärd motionerna 1986/87:Jo168 yrkande 2, 1986/87:Jo169 och 1986/87:Jo236 yrkande 4,
3. beträffande *investeringar i Norrland m. m.*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo209,
4. beträffande *produktionsanpassning på vegetabilieområdet*
att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1986/87:Jo168 yrkande 3 godkänner vad i propositionen förordats i fråga om produktionsanpassning på vegetabilieområdet,

5. beträffande *uttalande om ansvaret för jordbrukets utveckling*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo178 yrkande 3,

6. beträffande *insatser för alternativ produktion m. m.*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo178 yrkande 4,

7. att riksdagen godkänner vad i propositionen förordats i fråga om prisregleringen på jordbruksprodukter utom sockerbetor och socker under regleringsåret 1987/88,

8. beträffande *överläggningarna om jordbruksprisregleringen*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo178 yrkande 1.

9. beträffande *förmalningsavgift för malkorn*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo217,

10. beträffande *prissättningen på mjölkprodukter*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo260,

11. att riksdagen godkänner vad i propositionen förordats i fråga om användningen av avgiftsmedel som inflyter under regleringsåret 1987/88,

12. beträffande *finansieringen av SMAK:s verksamhet*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo171 yrkande 4,

13. beträffande *samhällets ansvar för djurens hälso- och sjukvård m. m.*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo178 yrkande 5,

14. att riksdagen godkänner vad i propositionen förordats i fråga om prisregleringen på sockerbetor och socker under regleringsåret 1987/88,

15. beträffande *självförsörjningsgraden för socker*

att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Jo201 och 1986/87:Jo178 yrkande 2,

16. beträffande *förslag om nytt åtgärdsprogram för jordbruket i norra Sverige*

att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Jo168 yrkande 4, 1986/87:Jo172 yrkande 1, 1986/87:Jo173 yrkande 1, 1986/87:Jo177 yrkande 1 och 1986/87:Jo178 yrkandena 7 och 9,

17. beträffande *myndigheternas medverkan i åtgärdsprogrammet*

m. m.

att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo166 yrkande 1,

18. beträffande *produktionsnivån m. m. i Norrlandsjordbruket*

att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Jo229 och 1986/87:Jo245 yrkande 2,

19. beträffande *Bergslagens problem*

att riksdagen lämnar motion 1986/87:Jo244 utan vidare åtgärd.

20. beträffande *produktionen i Västernorrlands län*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo274,

21. beträffande *produktionen i Norrlands inland*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo262,

22. beträffande *vissa åtgärder för Dalsland*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo165,

23. beträffande *uppräknig av prisstödet*

att riksdagen avslår motionerna 1985/86:A477 yrkande 12 och 1986/87:Jo172 yrkande 2,

24. beträffande *prisstödet till Värmlands län m. m.*
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:A487 yrkande 4, 1986/87:Jo176, 1986/87:Jo261, 1986/87:Jo263 och 1986/87:Jo275 yrkande 1,
25. beträffande *Bjurholms och Vindelns kommuner*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo230,
26. beträffande *avskaffande av vissa internavgifter*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo245 yrkande 1,
27. beträffande *bidrag till huvudavlopp*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo173 yrkande 3,
28. beträffande *grundkalkning i Västernorrlands län*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo177 yrkande 3,
29. beträffande *stöd till högt skuldsatta jordbruksföretag*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Jo166 yrkande 2, 1986/87:Jo168 yrkande 5, 1986/87:Jo173 yrkande 2 och 1986/87:Jo174 yrkande 1,
30. beträffande *ökade möjligheter till förvärv av skogsmark m. m.*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Jo166 yrkandena 7 och 8, 1986/87:Jo173 yrkande 4 och 1986/87:Jo178 yrkande 11,
31. beträffande *utbildning i företagsekonomi*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo166 yrkande 6,
32. beträffande *översyn av vissa skatte- och avgiftsregler*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo173 yrkande 6,
33. beträffande *långsiktig planering av forskning och utveckling*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo178 yrkande 10,
34. beträffande *stöd till nyetablering m. m.*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Jo174 yrkande 4 och 1986/87:Jo178 yrkande 12,
35. beträffande *prioritering av lokal produktion*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Jo174 yrkande 5 och 1986/87:Jo178 yrkande 13,
36. beträffande *yterligare medel till forskning och utbildning m. m.*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo166 yrkandena 3–5,
37. beträffande *prioritering av Jämtlands län*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo167,
38. att riksdagen godkänner vad i propositionen förordats om ett åtgärdsprogram för jordbruket i norra Sverige även i de delar som ej omfattas av utskottets hemställan ovan,
39. beträffande *anslag till genomförande av åtgärdsprogrammet m. m.*
att riksdagen till *Särskilda åtgärder för jordbruket i norra Sverige* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 100 000 000 kr. samt avslår motionerna 1986/87:Jo173 yrkande 5, 1986/87:Jo174 yrkandena 2 och 3, 1986/87:Jo177 yrkande 2 och 1986/87:Jo178 yrkande 8,
40. beträffande *skördeskadeskyddet*
att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1986/87:Jo170 godkänner vad i propositionen förordats om huvudmannaskapet för det framtida skördeskadeskyddet.

41. beträffande *en genbank för husdjur*

att riksdagen lämnar utan vidare åtgärd motionerna 1986/87:Jo210, 1986/87:Jo216, 1986/87:Jo256 och 1986/87:Jo803 yrkande 34,

42. beträffande *en strategi för bevarande av genetiska resurser*

att riksdagen lämnar motion 1986/87:Jo837 yrkande 2 utan vidare åtgärd,

43. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1986/87:Jo171 yrkande 3 och 1986/87:Jo257 yrkande 4 till *Lantbruksstyrelsen* för budgetåret 1987/88 anvisar ett ramanslag av 48 006 000 kr.,

44. beträffande *alternativ odling m. m.*

att riksdagen lämnar utan vidare åtgärd motionerna 1986/87:Jo212, 1986/87:Jo233 och 1986/87:Jo241 yrkande 2,

45. beträffande *rådgivningen till lantbruket*

att riksdagen lämnar motion 1986/87:Jo235 utan vidare åtgärd,

46. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1986/87:Jo171 yrkande 2 och 1986/87:Jo257 yrkande 5 till *Lantbruksnämnderna* för budgetåret 1987/88 anvisar ett ramanslag av 229 840 000 kr.,

47. att riksdagen bemyndigar regeringen att ikläda sig de förpliktelser som följer av en förlängning av avtalet angående stöd till forskning rörande alternativa metoder till djurförsök i enlighet med vad som förordats i propositionen,

48. att riksdagen till *Bidrag till djurskyddsfrämjande åtgärder* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 2 736 000 kr.

Stockholm den 26 maj 1987

På jordbruksutskottets vägnar

Karl Erik Olsson

Närvarande: Karl Erik Olsson (c), Håkan Strömberg (s), Grethe Lundblad (s), Arne Andersson i Ljung (m), Ove Karlsson (s), Martin Segerstedt (s), Sven Eric Lorentzon (m), Margareta Winberg (s), Jens Eriksson (m), Åke Selberg (s), Lennart Brunander (c), Jan Jennehag (vpk), Leif Marklund (s), Bengt Rosén (fp) och Anders Castberger (fp).

Reservationer

1. Investeringsförbud i animalieproduktionen (mom. 1)

Arne Andersson i Ljung (m), Sven Eric Lorentzon (m), Jens Eriksson (m), Bengt Rosén (fp) och Anders Castberger (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 11 som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "yrkande 3" bort ha följande lydelse:

Som anförs i motionerna Jo168 och Jo257 m. fl. är investeringsförbudet olämpligt av flera skäl. Utöver att det är principiellt felaktigt och orsakar onödig byråkrati så kan det i vissa fall få effektivitetshämmande effekter. Dessutom kan förbudet medföra att angelägna förbättringar av djurmiljön inte kommer till stånd. Enligt utskottets mening bör därför investeringsför-

budget inte förlängas. Utskottet tillstyrker således motionerna Jo168, Jo171 och Jo257 i motsvarande delar samt avstyrker regeringens förslag och motionerna Jo175 och Jo178 yrkande 6.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *investeringsförbud i animalieproduktionen*
att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87:Jo168 yrkande 1, 1986/87:Jo171 yrkande 1 och 1986/87:Jo257 yrkande 3 och med avslag på motionerna 1986/87:Jo175 och 1986/87:Jo178 yrkande 6 avslår regeringens förslag om dels fortsatt giltighet av lagen (1983:178) om förbud under viss tid mot nybyggnad av djurstallar för nötkreatur, svin och fjäderfä, dels ändring i samma lag,

2. Investeringsförbud i animalieproduktionen (mom. 1)

Karl Erik Olsson (c), Lennart Brunander (c) och Jan Jennehag (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 11 som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "yrkande 3" bort ha följande lydelse:

Som anförs i motionerna Jo175 och Jo178 är det från djurskyddssynpunkt särskilt angeläget att det fortsatta investeringsförbudet gäller även fjäderfä. Det är viktigt att den nya djurskyddslag som är under utarbetande kan komma att tillämpas på de anläggningar som för närvarande planeras men som hittills ej kommit till utförande på grund av investeringsförbudet. Utskottet tillstyrker således motionerna Jo175 och Jo178 yrkande 6 och avstyrker motionerna Jo168, Jo171 och Jo257 i motsvarande delar.

dels att utskottets yttrande under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *investeringsförbud i animalieproduktionen*
att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87:Jo175 och 1986/87:Jo178 yrkande 6 och med avslag på motionerna 1986/87:Jo168 yrkande 1, 1986/87:Jo171 yrkande 1 och 1986/87:Jo257 yrkande 3 antar förslaget till lag om fortsatt giltighet av lagen (1983:147) om förbud under viss tid mot nybyggnad av djurstallar för nötkreatur, svin och fjäderfä med den ändringen att lagen skall gälla även djurstallar för fjäderfä,

3. Arealanpassad animalieproduktion (mom. 2)

Arne Andersson i Ljung, Sven Eric Lorentzon och Jens Eriksson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 11 som börjar med "Frågan om" och slutar med "inte påkallat" bort ha följande lydelse:

Som anförs bl. a. i motionerna Jo168 och Jo169 är det uppenbart att investeringsförbudet förr eller senare kommer att avvecklas. Det är då ytterst angeläget att investeringar i djuruppfödningen anpassas till arealunderlaget för resp. brukningsenhet. Bl. a. bör av miljöskäl krävas att det finns tillräckliga arealer för gödselhanteringen. Vad utskottet anfört bör ges regeringen till känna. Härigenom tillgodoses även motion Jo236 yrkande 4.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

JoU 1986/87:26

2. beträffande *arealanpassad animalieproduktion*

att riksdagen med anledning av motionerna 1986/87:Jo168 yrkande 2, 1986/87:Jo169 och 1986/87:Jo236 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

4. Produktionsanpassning på vegetabilieområdet (mom. 4)

Arne Andersson i Ljung, Sven Eric Lorentzon och Jens Eriksson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 13 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "yrkande 3" bort ha följande lydelse:

Med hänsyn till åtgärdernas långsiktiga karaktär – innebärande t. o. m. en förändrad inriktning av jordbrukspolitiken – bör det krävas att riksdagen hörs angående åtgärder för produktionsanpassning m. m. Regeringens begäran om ett bemyndigande för angivna ändamål bör därför avslås.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *produktionsanpassning på vegetabilieområdet*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Jo168 yrkande 3 avslår regeringens förslag i fråga om produktionsanpassning på vegetabilieområdet,

5. Uttalande om ansvaret för jordbrukets utveckling m. m. (mom. 5 och 6)

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 13 som börjar med "De frågor" och slutar med "dessa delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet tillstyrker yrkandet i motion Jo178 såvitt avser statens och näringsens gemensamma ansvar för jordbrukets utveckling. Regeringen bör lägga fram förslag om jordbrukets långsiktiga utveckling, om alternativ produktion och om omställningsstöd för angivna ändamål. Härvidlag hänvisas till reservation 7 i utskottets betänkande JoU 1986/87:16 och reservation 8 i utskottets betänkande JoU 1986/87:22.

dels att utskottets hemställan under 5 och 6 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *uttalande om ansvaret för jordbrukets utveckling*

att riksdagen med anledning av motion 1986/87:Jo178 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

6. beträffande *insatser för alternativ produktion m. m.*

att riksdagen med anledning av motion 1986/87:Jo178 yrkande 4 hos regeringen hemställer om förslag till åtgärder i enlighet med vad utskottet anfört,

6. Överläggningarna om jordbruksprisregleringen (mom. 8)

JoU 1986/87:26

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 16 som börjar med "Frågan huruvida" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Regeringen har, efter att årets prisöverenskommelse träffats, på ett par punkter ändrat förutsättningarna. En är förbudet att använda stråförkortningsmedel fr. o. m. den 1 maj 1987. En annan är beslutet om Laholmsbukten. Utskottet motsätter sig inte dessa beslut men förutsätter att regeringen vid kommande förhandlingar med jordbruket inte utan förvarning förändrar produktionsförutsättningarna på detta sätt.

Principen skall vara att de inskränkningar och/eller förändringar som riksdagen och regeringen anser skall gälla för jordbrukssektorn meddelas i så god tid att verksamheten kan planeras efter detta och att prisregleringarna kan anpassas därefter. Detta bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *överläggningarna om jordbruksprisregleringen* att riksdagen med anledning av motion 1986/87:Jo178 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

7. Självförsörjningsgraden för socker (mom. 15)

Karl Erik Olsson (c), Arne Andersson i Ljung (m), Sven Eric Lorentzon (m), Jens Eriksson (m) och Lennart Brunander (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 21 som börjar med "Utskottet är" och slutar med "Jo201 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas synpunkter på den svenska sockerproduktionen. I ett läge där stora ansträngningar görs för att anpassa vegetabilieproduktionen och finna alternativa användningar av åkerarealen finns det ingen anledning att tillåta ett större importutrymme än ca 5 %. En lägre självförsörjningsgrad än vad motionärerna föreslagit kan leda till nedläggning av ett sockerbruk och därmed negativt påverka sysselsättningen. Sveriges importberoende och sårbarhet från försörjningssynpunkt skulle öka ytterligare. Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motionerna godkänner att självförsörjningsgraden för socker skall vara 95 %.

dels att utskottets hemställan under 15 bort ha följande lydelse:

15. beträffande *självförsörjningsgraden för socker* att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87:Jo201 och 1986/87:Jo178 yrkande 2 godkänner vad utskottet anfört om självförsörjningsgraden för socker,

8. Förslag om nytt åtgärdsprogram för jordbruket i norra Sverige (mom. 16)

Karl Erik Olsson (c), Arne Andersson i Ljung (m), Sven Eric Lorentzon (m), Jens Eriksson (m), Lennart Brunander (c), Bengt Rosén (fp) och Anders Castberger (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 23 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "7 och 9" bort ha följande lydelse:

I juni 1986 beslöt riksdagen uppdra åt regeringen att i samarbete med jordbruksnäringens företrädare utarbeta förslag till ett åtgärdsprogram för Norrlandsjordbruket. Utskottet preciserade i detta sammanhang ett antal frågeställningar som särskilt skulle beaktas i programarbetet. I utskottets betänkande 1985/86:24 om reglering av priserna på jordbruksprodukter m. m. anförs på s. 32 följande:

Utskottet anser, i likhet med vad som anförts i några motioner, att en helhetssyn bör anläggas på Norrlandsproblematiken och att ett åtgärdsprogram för Norrlandsjordbruket bör utarbetas. Detta bör utformas i huvudsak enligt synpunkterna i motionerna 606 och 612. Bl. a. bör uppmärksammas möjligheterna till ökad samordning mellan å ena sidan de jordbrukspolitiska stödformerna och å andra sidan de regionalpolitiska och arbetsmarknadspolitiska insatserna. Hänsyn bör tas till hela livsmedelssektorns betydelse från beredskapssynpunkt och som underlag för sysselsättning m. m. Möjligheterna till kombinationssysselsättning med jordbruk och/eller skogsbruk som bas bör övervägas. Frågor om produktionsinriktning och alternativa produkter bör prövas mot bakgrund bl. a. av de klimatologiska betingelserna.

Utöver det åtgärdsprogram för Norrlandsjordbruket som utskottet förordnat bör i sammanhanget också beaktas att det också utanför stödområdet finns glesbygdsområden med likartade problem i fråga om sysselsättning, befolkningsunderlag m. m.

Utskottet förutsatte också att utredningsarbetet skulle utgå från de principer som framgår av 1985 års livsmedelspolitiska beslut vilket bl. a. innebär att produktionsnivån för Norrlandsjordbruket minst skall uppgå till 1984 års nivå.

Det i propositionen presenterade förslaget till åtgärdsprogram för jordbruket i norra Sverige behandlar endast vissa delar av det uppdrag som riksdagen givit regeringen.

1. Livsmedelssektorns betydelse som underlag för sysselsättning skulle belysas.

Förslaget till åtgärdsprogram behandlar enbart primärproduktionens roll för sysselsättningen i norra Sverige. Programmet berör över huvud taget inte frågor om den lokala livsmedelsproduktionens betydelse för att uppfylla de konsumentpolitiska och regionalpolitiska målen.

2. Livsmedelssektorns betydelse för att upprätthålla en acceptabel beredskapsnivå skulle belysas.

Beredskapsfrågorna har över huvud taget inte berörts vare sig ur jordbrukets synpunkt eller ur försörjningssynpunkt.

3. En ökad samordning mellan de jordbrukspolitiska stödformerna och de arbetsmarknadspolitiska insatserna skulle ske.

När det gäller frågor om en ökad samordning av olika stödinsatser aviserar föredragande statsråd att s. k. starta eget-bidrag på försök bör införas för att stimulera uppbyggnad av kombinationsföretag.

I detta sammanhang finns anledning understryka att kostnaderna för starta-eget-bidrag till jordbrukare bör i sin helhet finansieras ur de medel som ställs till förfogande för arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Utskottet anser vidare att regeringen inte uppfyllt de krav om ökad samordning av de jordbrukspolitiska och arbetsmarknadspolitiska stöden som riksdagen framställde.

4. Frågor om produktionsinriktning och alternativ skulle övervägas med särskilt hänsynstagande till de klimatoriska förhållandena.

Inte heller när det gäller frågor om den framtida långsiktiga produktionsinriktningen uppfyller åtgärdsprogrammet de krav som riksdagen ställt. Detta är särskilt allvarligt när det gäller frågor om alternativ produktion. Framtidens jordbruk måste utvecklas så att livsmedelsproduktion kombineras med annan alternativ råvaruproduktion. Norrlandsjordbruket lever under särskilda begränsningar men har också speciella möjligheter. Den korta men intensiva odlingssäsongen kan möjliggöra en odling av nya produkter som här, grönsaker och andra specialiteter. Några sådana förslag har inte presenterats.

5. Åtgärdsprogrammet skulle, enligt riksdagens uttalande, tas fram i samarbete med företrädare för jordbruksnäringen. Detta har inte skett, vilket klart framgår av förordet till PM mars 1987 från jordbruksdepartementet. Förslaget till program har utarbetats inom regeringskansliet. Företrädare för jordbruksnäringen har inte deltagit i arbetet utan endast fått tillfälle att lämna vissa synpunkter på detsamma. Även i detta avseende har regeringen frångått riksdagens begäran.

Sammantaget måste utskottet konstatera att förslaget till åtgärdsprogram utarbetats på ett sätt och begränsats i en omfattning som strider mot såväl anda som bokstav i riksdagens beslut. Riksdagen bör därför besluta att som sin mening ge regeringen till känna vikten av en allsidig belysning av behoven av insatser för stöd till jordbruket i norra Sverige så som riksdagens beslut med anledning av jordbruksutskottets betänkande 1985/86:24 anger. Förslag till nytt åtgärdsprogram bör framläggas i enlighet med vad som anförs i motionerna Jo168, Jo172, Jo173, Jo177 och Jo178. Särskild hänsyn bör ägnas den regionalpolitiska helhetssynen. Alla beslutsnivåer inom statlig och kommunal förvaltning bör medverka till att programmet kan genomföras utan onödigt krångel och byråkrati.

dels att utskottets hemställan under 16 bort ha följande lydelse:

16. *beträffande förslag om nytt åtgärdsprogram för jordbruket i norra Sverige*

att riksdagen med anledning av motionerna 1986/87:Jo168 yrkande 4, 1986/87:Jo172 yrkande 1, 1986/87:Jo173 yrkande 1, 1986/87:Jo177 yrkande 1 och 1986/87:Jo178 yrkandena 7 och 9 hos regeringen hemställer om förslag till nytt åtgärdsprogram i enlighet med vad utskottet anfört,

9. Stöd till högt skuldsatta jordbruksföretag (mom. 29)

Karl Erik Olsson (c), Arne Andersson i Ljung (m), Sven Eric Lorentzon (m), Jens Eriksson (m), Lennart Brunander (c) och Jan Jennehag (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 28 som börjar med "Vad beträffar" och slutar med "yrkande 1" bort ha följande lydelse:

Vad beträffar stöd till särskilt skuldyngda företag delar utskottet motionärernas uppfattning att särskilda medel bör anvisas för detta ändamål. Det föreslagna anslaget om 100 milj. kr. bör användas för offensiva satsningar och inte för att rekonstruera skuldyngda företag. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om finansiering av åtgärder för högt skuldsatta företag. Vad utskottet anfört med anledning av motionerna Jo166 yrkande 2, Jo168 yrkande 5, Jo173 yrkande 2 och Jo174 yrkande 1 bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 29 bort ha följande lydelse:

29. beträffande *stöd till högt skuldsatta jordbruksföretag* att riksdagen med anledning av motionerna 1986/87:Jo166 yrkande 2, 1986/87:Jo168 yrkande 5, 1986/87:Jo173 yrkande 2 och 1986/87:Jo174 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

10. Ökade möjligheter till förvärv av skogsmark m. m. (mom. 30)

Karl Erik Olsson (c), Arne Andersson i Ljung (m), Sven Eric Lorentzon (m), Jens Eriksson (m) och Lennart Brunander (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 29 som börjar med "I anslutning" och slutar med "vidare åtgärd" bort ha följande lydelse:

Det är angeläget att de stödformer och åtgärder i övrigt som åtgärdsprogrammet omfattar även inriktas på de traditionella kombinationerna jord/skog, jord/trädgård och jord/trädgård/skog. Många jordbruksföretag inom stödområdet behöver kompletteras med skogsmark. Detta kan ske genom att det statliga skogsinnehavet, främst tillhörigt domänverket, används för att förstärka familj jordbruket. Uppbyggnaden av sådana kombinationsföretag bör således främjas genom försäljning av skogsmark tillhörig bl. a. domänverket. Överföring av skogsmark från fysiska personer till juridiska personer bör motverkas. Vad utskottet anfört med anledning av motionerna Jo166 yrkandena 7 och 8, Jo173 yrkande 4 och Jo178 yrkande 11 bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 30 bort ha följande lydelse:

30. beträffande *ökade möjligheter till förvärv av skogsmark m. m.* att riksdagen med anledning av motionerna 1986/87:Jo166 yrkandena 7 och 8, 1986/87:Jo173 yrkande 4 och 1986/87:Jo178 yrkande 11 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

11. Långsiktig planering av forskning och utveckling (mom. 33)

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 30 som börjar med "Utskottet är" och slutar med "ytterligare åtgärd" bort ha följande lydelse:

Som anförs i motion Jo178 är det viktigt att riksdagen klart anger också mer långsiktiga mål för samhällsstödet till främst forskning och utveckling av Norrlandsjordbruket. Enligt utskottets mening är detta nödvändigt för att de resurser som anvisats till forskning m. m. skall användas på ett effektivt och optimalt sätt. Ett långsiktigt åtgärdsprogram för jordbruket inom stödområdet måste också innehålla en plan för forskning och utveckling av ny teknik och för växtförädling. Vad utskottet anfört med anledning av motion Jo178 yrkande 10 bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 33 bort ha följande lydelse:

33. *beträffande långsiktig planering av forskning och utveckling*
att riksdagen med anledning av motion 1986/87:Jo178 yrkande 10 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

12. Prioritering av lokal produktion (mom. 35)

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 30 som börjar med "Bifall till" och slutar med "13 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Av konsumentpolitiska skäl bör samhället stödja en utveckling av lokal livsmedelsproduktion. Den nuvarande centraliseringen till ett fåtal stora livsmedelsindustrier i landet måste brytas.

Av beredskapsskäl och från regional- och sysselsättningspolitisk synpunkt är det också angeläget att stödja och stimulera en decentraliserad livsmedelsproduktion inom stödområdet.

Kommuner och landsting liksom olika statliga myndigheter och verk bör därför få möjligheter att prioritera lokala producenter. Detta kan ske genom en förändring av nuvarande upphandlingsreglementen.

Riksdagen bör därför uttala att den offentliga sektorn inom stödområdet bör få möjligheter att positivt särbehandla lokal produktion av livsmedel. Vad utskottet anfört med anledning av motionerna Jo174 yrkande 5 och Jo178 yrkande 13 bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 35 bort ha följande lydelse:

35. *beträffande prioritering av lokal produktion*
att riksdagen med anledning av motionerna 1986/87:Jo174 yrkande 5 och 1986/87:Jo178 yrkande 13 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

13. Anslag till genomförande av åtgärdsprogrammet m. m. (mom. 39)

Karl Erik Olsson (c), Lennart Brunander (c), Jan Jennehag (vpk), Bengt Rosén (fp) och Anders Castberger (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 31 som börjar med "Utskottet tillstyrker" och slutar med "yrkande 8" bort ha följande lydelse:

Utskottet ansluter sig till motionerna Jo174 och Jo178 såvitt avser

medelsbehovet. Det föreslagna anslaget skall enligt regeringens förslag omfatta sju län och gälla under en treårsperiod. Enligt utskottets bedömning torde ett anslag om 100 milj. kr. behövas för åtgärder redan under det första året. Därefter bör regeringen återkomma med förslag om medelsanvisning för ettvarvt av budgetåren 1988/89 och 1989/90. Utskottet tillstyrker således motionerna Jo174 yrkandena 2 och 3, Jo177 yrkande 2 och Jo178 yrkande 8. Motion Jo173 yrkande 5 tillgodoses delvis genom utskottets ställningstagande.

dels att utskottets hemställan under 39 bort ha följande lydelse:

39. beträffande *anslag till genomförande av åtgärdsprogrammet m. m.*

att riksdagen till *Särskilda åtgärder för jordbruket i norra Sverige* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 100 000 000 kr. samt godkänner vad utskottet anfört med anledning av motionerna 1986/87:Jo173 yrkande 5, 1986/87:Jo174 yrkandena 2 och 3, 1986/87:Jo177 yrkande 2 och 1986/87:Jo178 yrkande 8 om användningen av anslaget under budgetåret 1987/88,

14. En strategi för bevarande av genetiska resurser (mom. 42)

Karl Erik Olsson (c), Arne Andersson i Ljung (m), Sven Eric Lorentzon (m), Jens Eriksson (m) och Lennart Brunander (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 36 som börjar med "Vad utskottet" och slutar med "aktuella motionerna" bort ha följande lydelse:

Vad utskottet --- (= utskottet) --- aktuella motionerna, med undantag av motion Jo837 yrkande 2. Utskottet anser det värdefullt att ett nytt anslag nu har införts för bevarande av hotade växt- och djurarter och att ytterligare medel har anslagits för genbanksnämndens verksamhet men anser - i likhet med motionärerna i motion Jo837 - detta otillräckligt för ett tillfredsställande skydd av värdefulla genresurser. Även i övrigt delar utskottet de synpunkter som framförs i motionen. Som motionärerna anfört är de genetiska resurserna basen för mänsklighetens överlevnad. Dessa resurser, som med rätt skötsel är ständigt förnybara, förstörs nu snabbare än någon annan naturresurs. Utskottet anser att en samordnad strategi för hushållning med genetiska resurser måste utarbetas. Denna strategi bör bl. a. innehålla ett konkret handlingsprogram som omfattar a) arter b) genetisk variation mellan populationer och individer inom arter c) värdefulla mutationer och anlagskombinationer framställda hos växtförädlare och andra forskningsinstitutioner. Strategin bör enligt utskottets mening vara inriktad på att kartlägga och bevara den existerande genetiska variationen och inte endast hotade arter, raser och sorter. Ett handlingsprogram för bevarande av genetiska resurser bör beskriva såväl genbanksverksamhet och forskningsbehov som hänsynsregler för de verksamheter som utnyttjar mark och vatten. Hänsyn till den naturliga floran och faunan måste komma in som en naturlig del i samhällsplaneringen på nationell, regional och lokal nivå. Det bör framhållas att strategin också bör innefatta mikroorganismer. Vad utskottet anfört med anledning av motion Jo837 yrkande 2 bör riksdagen som sin

mening ger regeringen till känna. Genom utskottets ställningstagande tillgodoses även motion Jo803 yrkande 34.

JoU 1986/87:26

dels att utskottets hemställan under 42 bort ha följande lydelse:

42. beträffande *en strategi för bevarande av genetiska resurser* att riksdagen med anledning av motion 1986/87:Jo837 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

15. Lantbruksstyrelsen (mom. 43) och Lantbruksnämnderna (mom. 46)

Bengt Rosén och Anders Castberger (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 35 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "yrkande 4" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening föreligger inte längre något primärt behov att genom rådgivning öka produktionen i jordbruket. Tillsammans med effekterna av nyligen beslutade ändringar i jordförvärvslagen och förslaget om upphävande av investeringsförbudet för nybyggnad av djurstallar (reservation 1) kommer arbetsbelastningen hos lantbruksstyrelsen att minska. Följaktligen bör också anslaget minska med uppskattningsvis 3 milj. kr. Med det anförda tillstyrker utskottet motionerna Jo171 yrkande 3 och Jo257 yrkande 4.

dels att den del av utskottets yttrande på s. 37 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "yrkande 5" bort ha följande lydelse:

Vad utskottet ovan har anfört beträffande anslaget till lantbruksstyrelsen gäller i motsvarande delar även lantbruksnämnderna. Av samma skäl bör anslaget således minska med 20 milj. kr. Med det anförda tillstyrker utskottet motionerna Jo171 yrkande 2 och Jo257 yrkande 5.

dels att utskottets hemställan under 43 och 46 bort ha följande lydelse:

43. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motionerna 1986/87:Jo171 yrkande 3 och 1986/87:Jo257 yrkande 4 till *Lantbruksstyrelsen* för budgetåret 1987/88 anvisar ett ramanslag av 45 006 000 kr.,

46. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motionerna 1986/87:Jo171 yrkande 2 och 1986/87:Jo257 yrkande 5 till *Lantbruksnämnderna* för budgetåret 1987/88 anvisar ett ramanslag av 209 840 000 kr.,

16. Rådgivningen till lantbruket (mom. 45)

Arne Andersson i Ljung, Sven Eric Lorentzon och Jens Eriksson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 38 som börjar med "Utskottet avstyrker" och slutar med "utskottet anfört" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar emellertid även den åsikt som framförs i motion Jo235 att rådgivningen till lantbruket bör bli föremål för en översyn. Den utveckling

mot allt större kunskapskrav och krav på miljöhänsyn m. m. som ägt rum i jordbruket utgör, som närmare utvecklas i motionen, ett starkt skäl för detta. Bl. a. måste problemen med en alltmer specialiserad växtodling, ökad intensitet i animalieproduktionen och ökad användning av modern teknik uppmärksammas. De förslag till förenkling och effektivisering av rådgivningsverksamheten som framförs i motionen bör tas till vara i samband med översynen. En framkomlig väg är att i större utsträckning utnyttja hushållningsällskapen resp. utbildningsanstalterna på jordbrukets område. Andra tänkbara vägar är bl. a. konsulentverksamhet vid lantbruksuniversiteten och "lantbrukscentra", länsvis uppbyggda kring någon utbildningsanstalt, t. ex. lantbruksskolorna. Till dessa centra kan förläggas den rådgivningsverksamhet som berör produktionen och lokalt forsknings-, försöks- och utvecklingsarbete. Vad utskottet sålunda anfört om en översyn av rådgivningen till lantbruket bör ges regeringen till känna.

Utskottet avstyrker motionerna Jo212, Jo233 och Jo241 yrkande 2 i den mån de inte kan anses tillgodosedda med vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 45 bort ha följande lydelse:

45. beträffande *rådgivningen till lantbruket*
att riksdagen med anledning av motion 1986/87:Jo235 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Särskilt yttrande

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (båda c) anför:

I förhandlingarna mellan jordbruket och staten under hösten 1986 kom man överens om ändrade finansieringsformer för bl. a. djurens hälso- och sjukvård. Man enades då om att ytterligare 25 milj. kr. skulle tas från regleringsmedel och på det sättet minska statens kostnader.

I budgetpropositionen i januari 1987 presenterade regeringen ett förslag som innebar att utöver de överenskomna 25 miljonerna skulle ytterligare 17 miljoner tas från införselavgifter. Regeringen föreslog dessutom att 26 miljoner, för att bekosta lantbruksstatistik, skulle tas från införselavgifterna. Riksdagen har sedan också beslutat i enlighet med regeringens förslag. Centerpartiet har reserverat sig mot dessa beslut, och vi vill i detta sammanhang hänvisa till dessa reservationer.

Införselavgifterna skall användas för att stödja åtgärder inom jordbrukssektorn som kan vara till nytta för näringens utövare. Genom regeringens och riksdagens beslut minskas dessa möjligheter, vilket vi anser olyckligt från många synpunkter.

